

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU AASTAARUANNE 2023

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad.....	4
1 Juhtimine	5
1.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	5
1.2 Eelarve.....	6
1.3 Projektid	7
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng.....	8
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	8
2.4.2 Koolitused raamatukoguhoidjatele üle Eesti. Praktikantide juhendamine	8
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	10
2.4.4 Erialahariduse omandamine	11
2.4.5 Töötajate tunnustamine.....	11
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.....	12
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.....	13
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	14
3. Kogud: komplekteerimine ja töötlemine	15
3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused.....	16
3.1.1 Raamatu komplekteerimine	16
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	20
3.1.3 Auviste komplekteerimine	21
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	21
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	21
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	22
4.3 RVL teenindus	25
4.4 Laste- ja noorteteenindus	25
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine.....	27
4.4.2 Laste ja noorte raamatukogu kasutamine.....	27
4.4.3 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine, sh suuremad üritused	28
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused.....	29
4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	30
4.6.1 kohalikul tasandil.....	32

4.6.2 riiklikul tasandil.....	33
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil	34
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena	34
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	36
4.9 Andmebaasid ja digimeedia.....	37
5. 2024. aasta tegevused	38
LISA 1. Personali koolitus	39
LISA 2. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	40
LISA 3. Valik laste- ja noorteüritusi	42
LISA 4. Laenatud teavikute esikümme aastal 2023.....	43

Sissejuhatas

Tabel 1. Üldandmed

Linna nimi	Elanike arv (01.12.22)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Tallinn	458 657	1 (peamaja (Estonia pst 8) + võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40))	17 + raamatukogubuss	18

1. Põhilised tegevussuunad

2023. aastat jäävad Tallinna Keskraamatukogus iseloomustama järgmised märksõnad: tegevused iseteeninduse terviklahenduse kasutuselevõtuks, ligipääsetavus, kasutajate ja mittekasutajate uuring, LAK-õppe ehk lõimitud aine- ja keeleõppe metoodika kasutuselevõtt raamatukogutundides, samuti roheline pealinna aasta ja liikumisaasta.

2023. aasta lõpuks oli raamatukogu registreeritud lugejate (st kes laenavad teavikuid ja esemeid koju ja/või kasutavad arvutitöökohta) arv 73 437, veidi enam kui aastal 2022. Raamatukogu külastati ca 920 000 korda ja tehti üle 1,66 miljoni kojulaenutuse.

Jätkati RFID-tehnoloogia-põhise iseteeninduse terviklahenduse juurutamist. Välitingimustes paiknevad 24/7 laenutuskapid ja teenindusruumides paiknevad iseteenindusautomaadid avati kaheksas teenindusüksuses lugejatele 2024.a alguses. 2024.a jooksul paigaldatakse iseteenindusautomaadid ka ülejäänud teenindusüksustesse. Lisaks paigaldatakse kõikidesse teenindusüksustesse targad tagastusriiulid.

2023. aastal viidi koostöös Tallinna Strateegiakeskusega läbi teenusdisaini projekt, et kaardistada raamatukogu kasutajate ja mittekasutajate vajadused pakutavatele teenustele ja ootused võimalikele tulevikuteenustele. Teenusdisaini projekti vedas disainiagentuur Velvet. Projekti tulemustest saab lähemalt lugeda peatükis „Lugejateenindus ja raamatukoguteenused“. Koostöös Tallinna Kultuuri- ja Spordiameti ning MTÜ Ligipääsetavuse foorumiga viidi läbi ka Keskraamatukogu ruumide ja veebilehe ligipääsetavuse audit.

2023. aastal oli Tallinn Euroopa roheline pealinn ning ka raamatukogu kutsus linnaelanikke keskkonnateemadel kaasa mõtlema. Koostöös roheline pealinna korraldusmeeskonnaga viidi aasta jooksul läbi arvukalt töötubasid, arutlusringe ja koolitusi, milles käsitleti teemasid alates digiprügi koristamisest, taaskasutusest ja asjade parandamisest kuni maitse- ja toataimede kasvatamise ja linnaaianduseni. Maikuus osaleti ka RoheFestil, kus tutvustati raamatukogu teenuseid, sh seemne- ja tööriistalaegast.

Üle-eestilise liikumisaasta tähistamiseks korraldati koostöös Tallinna Kultuuri- ja Spordiametiga linnaelanikele kohtumisõhtuid sportlaste jt liikumise propageerijatega, kes on

kirjutanud või kelle kohta on ilmunud raamatuid. Kohtumisõhtud toimusid nendes raamatukogudes, kust saab laenata koju ka spordivahendeid.

Lisaks liikumisaastale oli 2023. aasta Eestis ka sauna-aasta, mida tähistati Keskraamatukogus mitmete väljapanekute ja näitustega.

E-raamatukogudest ELLU ja OverDrive tehti 2023. aastal ca 96 000 e-laenutust, sh e-raamatukogust ELLU ca 45 000 e-laenutust. 2023.a pakuti e-raamatukogude teenust ainult Tallinna linna elanikele. 2024. aasta alguses andis Keskraamatukogu teada, et ELLU siirdub seoses üle-eestilise laenutuskeskkonna MIRKO avamisega 2023.a veebruaris 1. juulist 2024 pensionile.

Rohkem kui 46 000 inimest otsustas kasutada võimalust õppida raamatukogus midagi uut – nii palju oli aasta jooksul osalejaid erinevatel individuaal- ja rühmakoolitustel. Raamatukogu poolt korraldatud üritustel, sh veebis, oli osalejaid ca 270 000. 2023. aastal oli raamatukogus 136 vabatahtlikku, neist 43 alaealised. Vabatahtlikud aitasid nt teavikuid kiibistada RFIDle üleminekuks, korrastada raamaturiiuleid ja viia läbi erinevaid üritusi. Vabatahtlikud viisid läbi keeltekohvikuid eesti, võro, norra, hispaania, inglise, poola ja prantsuse keeles.

2023. aastast järgitakse raamatukogudes keskkonnahoidlikke põhimõtteid nii ürituste korraldamisel, energia säästmisel kui ka jäätmete sorteerimisel. 2023. aastal läksid kõik struktuuriüksused üle prügi sorteerimisele vastavalt Tallinna linna uuele kehtestatud korrale. Sellega seoses paigaldati eraldi prügikastid vastavalt jäätmeliikidele ning vähendati olmeprügikastide arvu.

1 Juhtimine

1.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Tallinna Keskraamatukogu on raamatukogu peamajast (Estonia pst 8), võõrkeelse kirjanduse osakonnast (Liivalaia 40), 17 haruraamatukogust, raamatukogubussist ja töötlusosakonnast koosnev tsentraliseeritud süsteem, mis teenindab Tallinna linna elanikke ja külalisi.

2022.a II poolaastal algas huvikeskus Kullo uue hoone, kuhu on kavandatud ka raamatukogu, projekteerimine ning see jätkus aastal 2023.

Lasnamäe Punane 17 aadressile kogukonnamaja projekteerimisprotsess lõppes 2022. a alguses, kuid majandusolukorra tõttu lükati ehituse algus määramata ajaga edasi. Paepealse raamatukogule jätkati uute ruumide otsimist, praeguste ruumide osas lõpeb üürileping 31.12.2024.

Viidi läbi hange uue raamatukogubussi soetamiseks. Hanke võitsid SCANIA Eesti AS ja Kiitokori Oy ning buss peaks valmima augustis 2024.

Tallinna Keskraamatukogul on kaks nõukogu: kogude kujundamise nõukogu ja töökeskkonnanõukogu. Kogude kujundamise nõukogus arutati mh e-raamatute komplekteerimist seoses ainult tallinlaste teenindamisega alates 01.01.2023, keskkonnahoidlikku lähenemist teavikute töötlemisel ning digimeedia jm –sisu pakkumise

laiendamist ja paremat nähtavust. Tööandja ja töötajate esindajate koostöökoguna tegutsev töökeskkonnanõukogu tegeles töötajate töötingimuste parendamise ja kaasajastamisega. 2023.a novembris valiti töökeskkonnanõukogusse uued liikmed ning esimene töökoosolek toimub 2024.a I pooles.

Tallinna Keskraamatukogu kuulub NAPLE e-raamatute töörühma ning vähemusrahvuste ja – keelte töörühma, kuhu on koondatud praktikud Euroopa raamatukogudest. Samuti kuulub IFLA MetLib (Metropolitan Libraries Section, linnade, mille elanikkonna arv on 400 000 või suurem, keskraamatukogude koostöövõrgustik) võrgustikku. Mitmed töötajad on tegevad Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, selle juhatuses ja töörühmades. Tallinna Keskraamatukogu on ELNET Konsortsiumi, samuti e-laenutuse nõukoja, mis nõustab Eesti Rahvusraamatukogu kui e-väljaannete komplekteerijat e-laenutuse teenusesse, liige.

2023. aastal jätkus koostöö Tallinna Keskraamatukogu ning Tallinna Linnaarhiivi, Tallinna Linnamuuseumi, Tallinna Loomaaia ja Tallinna Botaanikaia vahel raamatukogutarkvara Sierra kasutamisel.

1.2 Eelarve

Raamatukogu 2023. a kinnitatud tegevuseelarve oli 4 018 366 €, sellest planeeris raamatukogu teenida 152 000 € omatuluna. Omavalitsus eraldas täiendavalt (töötasu tõus, suurenenud energiakulude katmine, ligipäätavuse auditi tellimine jm) kokku 518 440 €. Investeeringuid kasutas Keskraamatukogu summas 687 024 €. Kokku moodustasid tulud omavalitsuselt 5 633,8 tuh € (sisaldab ka ehitusinvesteeringuid), kasv eelmise aastaga võrreldes 15,7%.

Tulud riigilt olid kokku 433 578 eurot (kahanemine 32,6 %). Tulu muudest allikatest (annetused) oli kokku 14 162 eurot.

Tabel 2. Eelarve 2023

Eelarve	Seisuga 31.12.22 €	Seisuga 31.12.23 €	Muutus %
Eelarve kokku *	4 987 769	5 393 993	8,1%
Tööjõukulu (sh erisoodustused, tööjõukuludega kaasnevad maksud)	3 108 979	3 597 074	15,7%
Komplekteerimiskulu	897 014	918 332	2,4%
sh KOV-lt	423 776	497 055	17,3%
sh riigilt	456 322	407 115	-10,8
Infotehnoloogiakulu	90 923	80 178	-11,8%

* ei sisalda ehitusinvesteeringuid; sisaldab tulusid KOVilt, riigilt ja muudest allikatest

Omatulu laekus 144 618 €, sellest lugejate võlgnevustest laekus kokku 84 556 €, tasuliste teenuste eest 19 250 €. Raamatukogule mittevajalikke teavikuid müüdi 19 688 euro eest, laekunud tulu kasutati uute teavikute ostmiseks.

1.3 Projektid

Tabel 3. Projektidest saadud toetussummad ja nende kasutamine kokku aastal 2023

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Kasutatud 2023	Projekti planeeritud üldmaksumus
Kultuurkapital				
Kirjanduslike kohtumisürituste sari lastele ja noortele „Mis uudist, raamatukogu?“	01.09.2022-30.06.2023	2470	1430	2746
Kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	22.09.2022-30.06.2023	3075	2625	3423
Kirjanduslike kohtumiste sarja „Kirjanik raamatukogus“ esinejate tasud	02.01.2023-31.12.2023	6750	6750	7785
Kaasaegset luulet propageeriva üritustesarja „Luule lainel“ esinejate tasud	01.01.2023-31.10.2023	1800	1800	2051
Kirjanduslike kohtumisürituste sari lastele ja noortele „Mis uudist, raamatukogu?“	20.08.2023-31.07.2024	2850	1200	3216
Kokku Kultuurkapitali projektid		16 945	13 805	19221
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid				
Üle-eestilise noortekirjanduse päeva ja lugemisväljakutse „Noor loeb“ korraldamine erineva emakeelega noortele (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.02.2023-31.12.2023	3000	2823,6	4924
Aleksander Sibula nimeline erialapäev (Rahvaraamatukogude arendusprojektid)	01.05.2023-31.12.2023	2385	2330,33	3390,50
Põlvest põlve: eesti keelt ja kultuuri tutvustav üritustesari (Lõimumist edendavad kultuuri- ja sporditegevused)	01.04.2023-31.12.2023	5000	4960,57	5000
Haridusprogramm „Lugejaks sündinud“ – lugemisoskust ja –harjumust toetavad tegevused lastele beebieast põhikoolini (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.04.2023-30.11.2023	2000	2000	8840

Kokku Kultuuriministeeriumi jm riigi toetusega projektid	12 385	12 114,5	22 154,50
KOKKU	29 330	25 919,5	41 375,50

Kultuurkapitali toetused võimaldasid raamatukogul korraldada erinevatele sihtrühmadele kirjandusega seotud üritusi ning maksta kirjanikele jt esinejatele motiveerivat tasu. Regionaalse kultuuritegevuse toetusmeetmest saadud toetused võimaldasid korraldada lastele ja noortele lugemisoskust- ja –harjumust kujundavaid tegevusi. Kahjuks see toetusmeede lõpetati, kuid mõnd teist, mille eesmärgiks oleks laste ja noorte lugemisoskuse ja –harjumuse toetamine, paraku ei ole. Tallinna Keskraamatukogul ei ole oma lugejatele suunatud tegevuste toetuseks võimalik taotleda toetust Kultuurkapitali Harjumaa ekspertgrupist nagu see on võimalik teistel keskraamatukogudel. Kulka sihtkapitalide eesmärk on toetada ennekõike loojaid, kuid lastes ja noortes lugemissädeme sütitamiseks oleks vaja korraldada ka teistsuguseid ettevõtmisi.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Tallinna Keskraamatukogus töötas 31.12.2023 seisuga 165 töötajat (koosseis 141,9), sh 135 raamatukoguhoidjat (koosseis 120,65). 135 raamatukoguhoidjast on 109 ülikooliharidusega, 47 raamatukogundusharidusega ja 4 raamatukogundusliku keskharidusega. Osad raamatukoguhoidjad on ülikooliharidust omandamas. Peale 2010. aastat väljastatud kehtivat raamatukoguhoidja kutsetunnistust omab 10 töötajat.

Lahkunud, lapsehoolduspuhkusele jäänud jne töötajate värbamiseks viidi läbi 34 värbamist.

Eraldatud 401 640 € (sh töötasudeks 300 179 €) võimaldas alates tõsta töötajate töötasu, sh kõrgharidust nõudval ametikohal töötava raamatukoguhoidja töötasu 1400lt 1600le.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Tallinna Keskraamatukogu töötajad osalesid 2023. aastal 232-l koolitusel. Koolitustel osales 150 töötajat, koolituste kestuseks oli 2305 akadeemilist tundi. Koolitustel osalemise kohta on lisatud koondtabel lisas 1.

2.4.2 Koolitused raamatukoguhoidjatele üle Eesti. Praktikantide juhendamine

4. novembril toimus Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programmi toetusel traditsiooniline Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev, mis seekord keskendus raamatukoguhoidjate erialase ettevalmistuse tänasele korraldusele ja tulevikulahendustele. Erialapäeval arutleti, milliseid pädevusi raamatukogude kasutajad täna raamatukoguhoidjate ootavad, milliste väljakutsetega seisavad vastamisi raamatukogude juhid raamatukoguhoidjate värbamisel ning kas ja mida saaks muuta raamatukogude ja ülikoolide vahelises koostöös raamatukogudele vajalike spetsialistide ettevalmistamisel.

Tabel 2 ja 5. Koolitused raamatukoguhoidjatele üle Eesti

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv
03.11.2023	Aleksandr Sibulale pühendatud erialapäev „Erialase kõrgharidusega raamatukoguhoidja: kas võimalus, väljakutse või utopia“	Tallinna Keskraamatukogu; Tuuliki Tõiste, ERÜ juhatuse esimees; Lilian Ariva, Tartu Ülikooli infokorralduse õppekava programmijuht	6 ak tundi	Osalejaid: 332 (sh 298 veebis)

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituspäeva nimetus, korraldaja
09.03	Raamatukohviku meetod	Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Ühiskoolitus „RAA+MUU“
10.05.2023	„Sõjapõgenike ja vabatahtlike kaasamisest raamatukogu tegevusse“	Jaanika Tappo, võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja	Lasteraamatukoguhoidjate õripäev „Tere! Hello! Moi! Привет!“, Lastekirjanduse Keskus
25.05.2023	Lugejakoolitused	Liisi Nokkur, haridustegevuse peaspetsialist	ERÜ koolituste toimikond, Eesti Rahvusraamatukogu
10.-11.08.2023	Koolitus ja praktiline töötuba "Raamatukogu ja sotsiaalmeedia: Facebook, Instagram, TikTok"	Kelli Pullisaar, Tallinna Keskraamatukogu noortetöö peaspetsialist	ERÜ noorteklubi suveseminar BibliCamp 9, Pärnu Keskraamatukogu
06.09.2023	Näidis-raamatukogutunnid	Kelli Pullisaar, noortetöö peaspetsialist ja Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Kogemuste tuur raamatukoguhoidjatele üle Eesti. ERÜ Aasta lasteraamatukoguhoidja 2022 ja ERÜ Aasta parim noor raamatukoguhoidja 2022 jagavad oma kogemusi läbi reaalse raamatukogutunde.
15.09.2023	Seenioritöö Tallinna Keskraamatukogus	Leelo Ainsoo, sotsiaalse kaasatuse peaspetsialist	Tartu raamatukogude seenioritöö võrgustiku ja Tallinna Keskraamatukogu seenioritöö tegijate koostöökohtumine Tapa raamatukogus
19.-20.09.2023	Tallinna Keskraamatukogu kogemus vabatahtlike kaasamisel	Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu 2023. a aasta ettekandepäev "Vabatahtlike kaasamine" Tartus
11.10.2023	LAK-meetodid raamatukogus	Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Ühiskoolitus „RAA+MUU“

11.10.2023	Lõimumist toetavad tegevused Tallinna Keskraamatukogus	Jaanika Tappo, võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja	Ühiskoolitus „RAA+MUU“
16.11.2023	Kohalike omavalitsuste ja raamatukogude kogemuspäev „Raamatukogu - kulu või investeering?“	Kristi Veeber, arendusjuht	Türi raamatukogu
24.11.2023	Loeng "Tallinna Keskraamatukogu projektialastest kogemustest"	Kristi Veeber, arendusjuht	Raamatukoguhoidjate kutsekoolitus 2023/2024 Eesti Rahvusraamatukogu

Tallinna Keskraamatukogus käis 2023. aastal praktilikal neli üliõpilast Tartu Ülikoolist, üks infoteaduse eriala ja kaks muu eriala üliõpilast Tallinna Ülikoolist, üks teabehalduse ja infosüsteemide korraldamise üliõpilane Tallinna Tehnikakõrgkoolist, üks õpilane Ida-Virumaa Kutsehariduskeskusest, üks õpilane Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskusest ja üks õpilane Tallinna Teeninduskoolist.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud.

Raamatukogutöötajate avalike esinemiste teemadeks olid 2023. aastal peamiselt Tallinna Keskraamatukogu kogemuste ja praktikate jagamine näiteks kriisidega toimetulekul või vabatahtlike kaasamisel.

Tabel 6. Ettekanded ja loengud

Nimi, ametinimetus	Ettekande, haridusprogrammi teema, pealkiri	Konverents, seminar	Toimumisaeg ja -koht
Tiina Põldmaa, eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja ja Jaanika Tappo, võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja	Ettekanne "Tallinn Central Library – A place for the love of reading and life-long learning"	Konverents "3. Norddeutscher Leseförderkongress 2023"	15.-17.02.2023 Lübeck, Saksamaa Selts Bücherpiraten
Kristi Veeber, arendusjuht	Ettekanne "Building resilience and empowering communities - libraries in Estonia during recent crises"	Konverents "Together overcoming crisis" (Lithuanian Librarian's Association)	25.04.2023 Leedu, Vilnius Library Scientific Communication and Information Center
Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Ettekanded „Lastekirjandus 4.-6. klassile“ ja „Noortekirjandus“	Haridusfestival "IduEDU"	28.04.2023 Tallinn, Pääsküla Kool
Jaanika Tappo, võõrkeelse kirjanduse	Ettekanne „Tallinna Keskraamatukogu tegevustest Ukraina sõjapõgenikega“	VI International Forum of Young Librarians	20.05.2023 Youth Section of Ukrainian Library Association, Zoom

osakonna juhataja			
Kristi Veeber, arendusjuht	Ettekanne "Library and the Green Capital"	Seminar "Museums, libraries and the Sustainable Development Goals" (Latvian National Commission for UNESCO)	31.05.2023 Tallinna Keskraamatukogu
Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist ja Piret Martinov, Paepealse raamatukogu juhataja	LAK-meetodid raamatukogus	Konverents "Üleminek eestikeelsele õppele"	16.06.2023 Maardu, Kallavere Keskkool
Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Lastetööst Tallinna Keskraamatukogus	The 5th Baltic Sea Conference "Motivation for Literacy"	23.-24.07.2023 Riia, Läti Rahvusraamatukogu
Kristi Veeber, arendusjuht	Poster "Tallinn Central Library vs digital waste"	IFLA World Library and Information Congress'i "Let's work together, let's library" postrisessioon	22.-23.08.2023 Holland, Rotterdam Ahoy Centre
Tiina Pöldmaa, eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja	Ettekanne ja töötuba "Tallinn Central Library: A Place for Lifelong Learning"	Konverents "The Library of the Future"	24.-25.08.2023 Odorheiu Secuiesc, Rumeenia, Odorheiu Secuiesci linnaraamatukogu
Annika Marsh, Raamatukogubussi peaspetsialist	Ettekanne „Tallinna Keskraamatukogu teenused“	International Mobile Library Congress 2023	Cuxhaven, Saksamaa
Liisi Nokkur, haridustegevuse peaspetsialist	The role of public libraries in digital skills and online safety	Cybersecurity and education Study visit to Estonia	28.09.2023 Tallinna Keskraamatukogu
Merle Tanilsoo, lastetöö peaspetsialist	Raamatukohviku meetod + LAK-meetodid raamatukogus	Haridusuuenduskonverents "Koostööst algab lõiming"	27.10.2023 Saaremaa Ühisgümnaasium
Leelo Ainsoo, sotsiaalse kaasatuse peaspetsialist	Seenioritöö Tallinna Keskraamatukogus	Ettekanne TÜ Väärivate Ülikooli Tallinna grupile	14.11.2023 Vene Kultuurikeskus
Kelli Pullisaar, noortetöö peaspetsialist	Ettekanne "Junji Ito jube armas maailm"	Jaapani kultuurihuviliste festival AniMatsuri 2023	02.-03.12.2023 Tartu, Mart Reiniku Kool

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

2023. aastal läbis raamatukoguhoidja kutsekoolituse üks haruraamatukogu juhataja. Kutseõppes alustas õpinguid üks haruraamatukogu juhataja.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing tunnustuse Parim noore raamatukoguhoidja pävis Kelli Pullisaar, kes lõi Tallinna Keskraamatukogule TikToki kanali, milles postitatud videod on aidanud raamatukogu tegemisi ja lugemissoovitusi eelkõige just noortele lähemale tuua. ERÜ

Aasta lasteraamatukoguhoidja tunnustuse pälvis Merle Tanilsoo, kes on algatanud ja koordineerinud Tallinna Keskraamatukogus arvukaid uuenduslikke lugemisprogramme ning -väljakutseid lastele ja noortele.

2023. aastal sai Tallinna Keskraamatukogu aastapreemia avalike suhete osakonna arendusprojektide juht Laura Vunk. Parima noortetöoga sturktuuriüksuse preemia sai Laagna raamatukogu, parima lastetöoga struktuuriüksuse preemia pälvis võõrkeelse kirjanduse osakond.

2023. aastal said tunnustuspreemia ehk kolleegipreemia järgmised töötajad: hea koostööpartner - Tondi raamatukogu juhataja Eike Lille, ideede generaator - Väike-Õismäe raamatukogu raamatukoguhoidja Marina Šibina, tubli uustulnuk - Väike-Õismäe raamatukogu raamatukoguhoidja Ilona Tihhomoliva, tubli noortöötaja - Kännukuke raamatukogu raamatukoguhoidja Mari-Liis Mägi, usin töömesilane - Kalamaja raamatukogu raamatukoguhoidja Ingrid Lestsepp, vapper raamatukoguhoidja - võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Viktoriia Hrabchuk, IT-tark - eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Margarete Pruus, aasta parima projekti läbiviija - Paepealse raamatukogu juhataja Piret Martinov, majahaldjas - majandusosakonna koristaja Viive Riisalu, kindel tugi - avalike suhete osakonna kommunikatsioonispetsialist Kaire Kannistu ja usin mesilaspere - võõrkeelse kirjanduse osakond.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Raamatukogud paiknevad üle linna 19 hoones, üldpinnaga 14 391 m², neist neli hoonet on Keskraamatukogu bilansis (Estonia pst 8 hoone, Pääsküla, Kännukuke ja Pelguranna raamatukogu) üldpinnaga 6942 m². Hoonete ja ruumide majandamiseks kulus 2023. aastal 439 760 eurot ilma km-ta (2022. aastal 499 397 eurot ilma km-ta). Kulude vähenemine oli seotud eelkõige elektri- ja küttehindade mõningase stabiliseerumisega.

Suuremahulisteks töödeks kasutati täiendavaid eraldisi Tallinna Kultuuri- ja Spordiametilt summas 105 000 eurot koos km-ga, millest tasuti suuremas osas Kännukuke raamatukogu akende vahetuse (osaliselt vahetatud 2022. aastal) ning Pääsküla raamatukogu ja peamaja (II etapp) ventilatsioonisüsteemide rekonstrueerimise eest. Raamatukogu tegevuseelarvest vahetati Sõle, Pääsküla ja Pirita raamatukogu valgustid LED-valgustite vastu.

Remonttööde tegemisel keskenduti peamiselt energiasäästu andvatele lahendustele: asendati amortiseerunud välis- ja sisevalgusteid LEDidega, vahetati Kännukuke raamatukogu pehkinud aknad välja uute soojapidavate vastu. Vilde tee 72 hoonesse paigaldati vastavalt Päästeameti ettekirjutusele tuletõkkeuksed ja –aknad ning täiendav evakuatsiooniuks. Peamajja sisustati stuudio, mida on võimalik kasutada töötajatel raamatututvustuste, raamatukogu taskuhäälingute jm salvestamiseks. Kännukuke raamatukogus laiendati innovatsioonilaborit ning köitja tuba remonditi ja sisustati uueks lugejate rühmaruumiks. 2022. aasta lõpus alanud ning 2023. aasta alguses lõppenud radoonimõõtmised näitasid, et mõõtetulemused meie hoonetes on oluliselt madalamad kui viitetase ja erimeetmeid õhus leiduva radoonisisalduse muutmiseks kasutama ei pea. Järgmised mõõtmised tuleb läbi viia 2033. aastal. Nii investeringute kui tegevuseelarvest tehtud olulisemate remonditööde ülevaade on toodud lisas 2.

Jätkati Estonia pst 8 fassaadi renoveerimise projekteerimise faasi, mille tulemusena valmis remondi- ja rekonstrueerimise projekt ning väljastati ehitusluba. 2024. aasta esimeses kvartalis korraldatakse riigihange ehitaja leidmiseks, leping loodetakse sõlmida kevadel, et alustada aprillis hoone fassaadi renoveerimise töödega. Tööde lõpp on planeeritud oktoobrisse 2024.

2023. aastal kasutati inventari soetamiseks 22 980 eurot ilma km-ta (2022. aastal 27 949 eurot ilma km-ta). Hangitud inventari ja seadmete loetulu on toodud lisas 2. Lisaks eraldas Kultuuri- ja Spordiamet raamatukogule 15 000 eurot koos km-ga spordivahendite ostmiseks, millest 9948 euro eest loodi Kännukuke ja Laagna raamatukogude hoovi välimängude ala (male ja pingpongi laudad) ning ülejäänud eest osteti juurde laenutatavat spordiinventari. Tööriistalaekasse uute tööriistade ostmiseks saadi Tallinna linna õppeaedade taotlusvoorst 2999 eurot (sh km). Aasta lõpus kinkisid kunstnik Jaanus Samma ja Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseum EKKMis Samma isikunäitusel „Raudmehed“ eksponeeritud teose „Vaip nr 17“, mis on kahe vaibana kasutuses Pirita ja Pääsküla raamatukogude lastealal.

Korraldati raamatukogubussi hange. Uus buss peaks valmima 2024. aasta augustis. Uuele bussile paigaldatakse päikesepaneelid ja liikuma hakkab buss kasutades taastuvtoorainel põhinevat diislikütust. Lugejateenindusala saab muuta lasteaedu ja koole külastades suuremaks bussi väljakäiva osa ulatuses. Bussi paigaldatakse iseteenindusautomaat ning bussi liikuma hakkamisest teavitavad helisüsteem ja ekraanid.

Tallinna Linnavaraamet paigaldas 2023. aasta suvel päikesepaneelid Pelguranna, Sõle ja Pääsküla raamatukogu katustele ning sügisel sõlmis Keskraamatukogu Eesti Energiaga elektrienergia tagasimüügi lepingud. Linnavarametil on plaanis järgmisena paigaldada paneelid Kännukuke raamatukogu katusele. 2024. aastal on raamatukogul kavas tellida katusekonstruktsioonide auditid Säase, Nurmenuku, Väike-Õismäe, Männi ja Laagna raamatukogudele, et selgitada välja päikesejaamade paigaldamise võimalikkus nende raamatukogude katustele.

Seoses Tallinna linnas 1. juunist 2023 kehtima hakanud korraga, mille järgi tuleb biojätmeid koguda liigiti eraldi mahutisse kõigis asutustes, paigaldati raamatukogudesse liigiti kogumise kastid ning telliti hoonete juurde vastavad konteinerid. Enamikes raamatukogudes saab liigiti koguda lisaks bio- ja segaolmejäätmetele ning paberile ka veel pakendijätmeid ja klaasi. Kõige keerulisem on korraldada jäätmete liigiti kogumist raamatukogu bilansis mitte olevate raamatukogude juures, kuna konteinerite renti ja jäätmevedu korraldab ruumide omanik või asutus (nt kool, korteriühistu), kelle ruumides raamatukogu asub, ning kõikide jäätmete liigiti kogumist ja äravedu ei ole neis igal pool veel korraldatud. Novembris toimus töötajatele prügi sorteerimise koolitus, mille viis läbi *Tootjavastutusorganisatsioon OÜ*. Koostati jäätmete sorteerimise ning keskkonnahoidliku töötaja juhendid.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Liikumispuudega inimene saab külastada enamikke Tallinna Keskraamatukogu raamatukogudest.

Tabel 7. Juurdepääs liikumispuudega inimestele

Juurdepääs võimalik	Eestikeelse kirjanduse osakond (kuigi ei saa siseneda peauksest, liikuda saab ainult koos raamatukoguhoidjaga), võõrkeelse kirjanduse osakond, Kalamaja (invatõstuk), Kännukuke (invatõstuk), Laagna, Männi, Männiku, Nurmenuku, Nõmme, Pelguranna (lift), Pirita, Pääsküla (invatõstuk), Säase, Tondi ja Väike-Õismäe raamatukogud ning raamatukogubuss (invatõstuk)
Juurdepääs võimalik osaliselt	Sõle (II korrusele juurdepääs puudub)
Juurdepääs puudub	Kadrioru, Paepealse ja Torupilli raamatukogu

Liikumispuudega autojuhi, liikumispuudega või pimedat inimest teenindava juhi sõiduki parkimine raamatukogude lähedal võib olla raskendatud. Kuna liiklus pealinnas on tihe, autosid palju, siis võib raamatukogu lähedale autole parkimiskoha leidmine olla vahel üsna keeruline.

2023. aastal teostas MTÜ Ligipääsetavuse foorum Tallinna Keskraamatukogu hoonetele ja nende lähiümbrusele ligipääsetavuse auditi. Hinnati iga raamatukogu juurdepääsuteede, õueala, hoone ja siseruumide ligipääsetavust ja vastavust määrusele „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“. Auditi tulemused aitavad edaspidi planeerida vajalikke remont-, ehitus- jm parendustöid ning esitada ettepanekuid parendusteks linnaruumis.

Ligipääsetavuse auditis analüüsiti paralleelselt füüsilise ruumiga ka raamatukogu virtuaalset kättesaadavust. Tulemite põhjal parandati 2023. aastal info kättesaadavust olemasoleval veebilehel ning täiendati veebilehe alarubriiki ”Erivajadustega lugejale”, kus on toodud vajalik info nägemis- ja liikumispuudega lugejale. Samuti sai uuendatud ja täiendatud raamatukogude ligipääsetavuse info Tallinna linna ligipääsetavuse infosüsteemis LIPS. Auditi tulemid on ka üheks oluliseks aluseks Tallinna Keskraamatukogu uue veebilehe hankimisel 2024. aastal.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Hangiti 25 arvutit, 9 tahvelarvutit, Kalamaja raamatukogu mälulaborisse filmi-, foto ja dokumendiskanner skanner EPSON Perfection V850 Pro, Kännukuke raamatukogu innovatsioonilaborisse VersaSTUDIO BN-20D printer-vinüülilõikur. Kalamaja mälulabori uude arvutisse paigaldati video- ja pilditöötlusprogrammid.

Tegeleti raamatukogude andmesideteenuse liitmisega Tallinna Strateegiakeskuse lepingu alla ning raamatukogudele optiliste ühenduste rajamisega.

Aasta lõpus alustati Tallinna Keskraamatukogu digitaalsete baasteenuste tsentraliseerimist.

2024.a alguses avati esimesed laenutuskapid ja iseteenindusautomaadid järgmistes teenindustüskustes: raamatukogu peamajas (Estonia pst 8), võõrkeelse kirjanduse osakonnas (Liivalaia 40) ning Kännukuke, Laagna, Pelguranna, Pirita, Pääsküla ja Väike-Õismäe raamatukogudes.

3. Kogud: komplekteerimine ja töötlemine

E-kataloogis kajastub 100% raamatukogu kogust, st sisestamata kogu raamatukogul ei ole.

2023. aastal tegelesid Tallinna Keskraamatukogu töötajad kokku 5371 (2022.a 4780) bibliikirjega. Täiskirjeid tehti 2238 (2022.a 2315), kiirkirjeid 51 (2022.a 73) ja parandati 3135 (2022.a 3754) kirjet. E-kataloogi ESTER lisati 2023. aastal kokku 56 861 eksemplarikirjet (sh 43 632 raamatut, 97 nooti, 135 auvist, 53 elektroonilist teavikut (kõik digimängud), 10 969 ajakirja, 234 ajalehte, 82 e-ressursside kirjet ning 1659 muud teavikut).

Tabel 8 ja 9. Kogu suurus seisuga 31.12.2023 ja elektrooniline kogu seisuga 31.12.2023

Eksemplaritüüp	Kogu suurus 31.12.2023
Raamatud ja noodid	815 102
Auvised	15 189
Elektroonilised teavikud	430
Muud teavikud	4 007
Kokku	834 728

Eksemplaritüüp	Kogu suurus 31.12.2023
E-raamatud	15 963
Audioraamatud veebis	2 630
E-noodid	126
E-jadaväljaanded	5 347
Kokku	24 066

Füüsiliste teavikute kogu ringluseks oli 2023. aastal 1,9, sealjuures suurim näitaja teenindustsuses oli 2,9 (raamatukogubussis) ning väikseim 1,4 (Männiku raamatukogus). Ilukirjanduse osakaal oli 62,1%. 63,6% teavikutest olid aasta lõpu seisuga eestikeelsed ja 36,4% võõrkeelsed. E-raamatute ringluseks oli 5 ja e-audioraamatute ringluseks 7,8. E-raamatute puhul oli ilukirjanduse osakaal 65% ning eestikeelsete e-raamatute osakaal 58% litsentsidest. Ringlus kokku kõikide raamatukogu kogude kohta oli 1,9. Lugejad saavad koju laenata 97,9% kogudest.

Tallinna Keskraamatukogu kogude uuendamise protsent oli 2023. aastal 5,5%.

Komplekteerimiskulude jagunemine:

- linnaelarvest: 497 092,10 € (2022. a 425 552,47 €);
- riigi toetus, sh 2022.a toetus e-väljaannete hankimiseks üle-eestilise kättesaadavuse suurendamiseks: 407 115,00 € (2022. a 456 322,00 €);
- annetused: 14 162,27 € (2022. a 16 916,53 €).

KOKKU aastal 2023 komplekteerimiskuludeks: 918 369,37 € (2022. a 898 791,00 €).

Kulud teavikute liikide lõikes:

- raamatutele: 615 508,62 € (2022. a 619 843,84 €);
- trükiperioodikale: 97 826,41 € (2022. a 112 158,87 €);
- auvistele: 2381,77 € (2022. a 2557,32 €);
- muudele teavikutele (mängud, esemed jms): 28 718,43 € (2022. a 11 031,56 €);

- elektroonilistele väljaannetele: 173 927,36 € (2022. a 151 423,17 €):
  - e-raamatutele ELLUs: 26 813,73 € (2022. a 83 158,66 €);
  - e-raamatutele OverDrive'is: 29 865,61 € (2022. a 13 447,94 €);
  - e-audioraamatutele OverDrive'is: 75 154,51 € (2022. a 31 409,81 €);
    - sh eestikeelsed e-audioraamatud 32 795,93 € (2022. a 17 396,40 €);
  - Eesti digiperioodikale: 34 435,11 € (2022. a 12 114,47 €);
  - Andmebaasid kokku: 7658,40 € (2022. a 6398,40 €).

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

2023.a uuendati raamatukogu komplekteerimispõhimõtteid. Täpsustati teavikute hankimise korda seoses trükiraamatute ostmisega (riigihange) ja muudeti e-teavikute komplekteerimispõhimõtteid. Seoses üle-eestilise e-raamatukogu MIRKO loomisega Kultuuriministerium e-raamatute ja e-audioraamatute litsentside ostmist e-raamatukogudesse ELLU, OverDrive ja NAXOS kogu Eestile enam ei toetanud. 2023. aastal pakuti e- ja -audioraamatute laenutamise võimalust vaid Tallinna linna elanikele. Töötlusosakonnal tuli jälgida, et komplekteerimine toimuks vastavalt Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtetele ja kultuuriministri 09.01.2015 määrusele nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“, mis reguleerib, millele tuleb 30% toetusest kulutada.

Ka 2023. aastal mõjutas komplekteerimist 24.02.2022 alanud Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu. Venemaalt pärit raamatuid ja perioodikat Tallinna Keskraamatukogusse ei tellitud. Venekeelset kirjandust telliti juhul, kui raamat oli välja antud väljaspool Venemaad tegutseva kirjastuse poolt.

OverDrive'i e-raamatukogus jätkus 2023. aastal suuremas mahus audioraamatute komplekteerimine. Nõudlus võõrkeelsete audio- ja e-raamatute järele kasvab pidevalt. Võõrkeelsed e-teavikud jõuavad OverDrive'i kaudu tihti kiiremini laenusse kui samad teosed trükiraamatuna, seega lugejad, kes eelistavad võõrkeelset kirjandust, saavad neid laenata küllaltki kiiresti pärast esmailumist. OverDrive'i e-raamatukogu on seni ainuke Eesti raamatukogude poolt pakutav digitaalne keskkond, mille kaudu saab tasuta laenata kaasaegset võõrkeelset ilukirjandust.

2023. aastal riigi poolt lisaks tavapärasele kultuuriministri käskkirjaga eelarvevahenditest eraldatavale toetusele „Rahvaraamatukogude teavikud“ lisatoetusi komplekteerimiseks ei eraldatud. Kohaliku omavalitsuse poolt eraldatud komplekteerimiseks mõeldud summa 2023. aastal suurenes.

Seoses RFID kasutuselevõtuga jätkus kogude korrastamine ning kustutati osa teavikuid, mida ei oldud laenutatud rohkem kui viis aastat.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

2023. aastal kujunes ühe raamatu keskmiseks hinnaks 14,99 €, mis on 16% kallim kui aastal 2022 (2022. a 12,93 €; 2021.a 10,30 €). Eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 15,26 €, mis on 4,7% kõrgem kui aastal 2022 (2022.a 14,57 €, 2021.a 13 €). Võõrkeelse

raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 11,69 €, mis on 42,5% kallim, kui 2022.a (2022.a 8,20 €).

Ukrainakeelse raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 18,44 €, mis on aasta varasemast 10,4% kallim (2022. a 16,70 €). Tallinna Keskraamatukogu kogus on 2023.a lõpu seisuga 1887 eksemplari ukrainakeelset raamatut, mida on kokku laenatud 2166 korda.

Kuigi ostumenetluste käigus ostetakse raamat kõige soodsama hinna pakkujalt, siis hinnad jätkasid tõusmist, seda peamiselt energiahindade, materjalide ja tööjõukulude tõusu tõttu trükitööstuses ja majanduses laiemalt.

2023. aastal osteti Tallinna Keskraamatukokku 3950 nimetust raamatuid, mis on 32,3% vähem kui aastal 2022 (2022.a osteti 5832 nimetust). Ostetud raamatute eksemplaarsus vähenes 14% (2023. a 40 119 eksemplari, 2022. a 46 655 eksemplari). Langus on seotud sellega, et 2023. aastal Venemaal välja antud raamatuid ei ostetud ja muud võõrkeelset trükist telliti 2023. aasta esimeses pooles vähem, kuna toimus riigihange raamlepingute sõlmimiseks ning sel ajal ostumenetlusi ei toimunud. Ostetud eestikeelsete raamatute nimetuste arv suurenes 1,3% (2023. a 2595, 2022. a 2561 nimetust) ja eksemplaarsus 7,1% (2023. a 37 179, 2022. a 34 720 eks).

2023. aastal osteti ühte nimetust keskmiselt 10,2 eksemplari. 2023. aastal moodustasid eestikeelsed raamatud ostudest 92,7%.

Raamatukogu on püüdnud leida võimalusi venekeelse raamatu tellimiseks väljastpoolt Venemaad (Euroopa Liit, ÜK, USA, Kanada jne). Kahjuks on valik jätkuvalt väike. Valikus on isekirjastamise platvormide kaudu välja antud teosed ning need autorid ei pruugi Tallinna venekeelsele lugejale kohe huvipakkuvad olla. 2023. aasta teises pooles alustas tegevust kirjastus Freedom Letters, kus antakse välja raamatuid, mis Venemaal ilmuda ei saaks.

2023. aasta teises pooles on raamatukogu tegelenud aktiivsemalt inglisis- jt suuremates võõrkeeltes raamatute valiku mitmekesistamisega nii võõrkeelse kirjanduse osakonnas kui teistes teenindusüksustes.

2023. aastal osteti 94,4 raamatut 1000 elaniku kohta (ostetud raamatute eksemplarid (40 119) ning e- ja audioraamatute litsentsid (3165) kokku 43 284, elanike arv 2022. aasta 1. detsembri seisuga 458 657). Kui arvestada 2023. aasta üldist juurdetulekut, tuleb näitajaks 103,3 raamatut 1000 elaniku kohta (raamatute juurdetulek kokku 43 857 eksemplari, e- ja audioraamatud 3523 eksemplari, kokku 47 380 eksemplari). Mõlemal juhul jäävad näitajad alla rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudeli kogude kujundamise osa rahuldava taseme. Selle põhjuseks on muuhulgas riigipoolse teavikute toetuse jagamisel Tallinna Keskraamatukogule kehtestatud koefitsent 0,6, mille tõttu eraldab riik ühe Tallinna elaniku kohta peaaegu poole väiksema summa, kui muude regionide rahvaraamatukogudele.

Raamatute juurdetulekust moodustasid:

- ostud 40 119 eks (2022.a 46 655 eks), mis on 91,5% juurdetulekust;
- annetused 3394 eks (2022.a 3074 eks), mis on 7,7% juurdetulekust;

Keeleliselt jagunes raamatute juurdetulek järgmiselt:

- eesti keeles 38 678 eks (2022.a 36 916 eks) ehk 88,2%; kokku 2595 nimetust;

- võõrkeeltes 5179 eks (2022.a 13 435 eks) ehk 11,8%; kokku 1355 nimetust.

Kogu juurdetulekust 66,4% moodustas ilu- ja lastekirjandus, 33,6% teadmiskirjandus.

Eraisikutelt saadi annetusi 2949 (2022.a. 1861) eksemplari, riigiasutustelt 161 (2022.a. 230) eksemplari, Tallinna linna asutustelt 97 (2022.a 8) eksemplari, äriettevõtetelt 86 (2021.a. 104) eksemplari, mittetulundusühingutelt 58 (2022.a 244) eksemplari ning sihtasutustelt 53 (2022.a 20). Riigiasutustest oli suurimaks annetajaks Eesti Hoiuraamatukogu ja äriettevõtetest Maxima Eesti OÜ.

2023. aastal oli Tallinna Keskraamatukogul kolm e-raamatukogude keskkonda: ELLU, OverDrive ja Naxos. E-raamatute keskmiseks hinnaks kujunes 21,53 € litsentsi kohta, mis on 27,1% kõrgem kui aasta varem (2022. a 16,94 €). 2024. aastaks prognoosime jätkuvat hinnatõusu nii eesti- kui võõrkeelsetele e-teavikutele.

E-raamatukokku ELLU osteti e-raamatuid nii Eesti Digiraamatute Keskuse vahendusel kui otse kirjastustelt, kokku 35 (2022.a 54) kirjastuselt. Ilma vahendajata osteti e-raamatute litsentse seitsmelt kirjastuselt. Enim osteti e-raamatuid kirjastustelt Varrak, Eesti Raamat, Pegasus, Rahva Raamat, Hea Lugu, Ühinenud Ajakirjad ja SA Kultuurileht.

E-raamatukogusse ELLU ettemaksuga ostetud e-raamatute litsentside keskmine hind 2023. aastal oli 20,71 € (2022. a 22,44 €), keskmine hind langes aastaga 7,7%. Esmakordselt lisatud e-raamatute litsentside keskmine hind oli 21,43 € (2022.a 23,35 €), mis on 8,2% madalam kui eelnenud aastal.

Kahelt kirjastuselt osteti ELLUsse e-raamatuid kasutuskordade litsentsimudeliga, mille tegelike laenutuste eest maksab raamatukogu kord kvartalis. Ülejäänud kirjastuste litsentsid kehtivad 10-20 laenutuskorda ning tasumine toimub ettemaksuga ostetud litsentside arvu alusel.

Kuna e-raamatute laenustingimused olid erinevad (sõltuvalt litsentsimudelitest), on parema ülevaate jaoks vaja vaadata e-raamatute laenutuse keskmist hinda. 2023. aastal ELLUsse ostetud e-raamatute keskmine laenutuse hind oli 1,55 eurot (2022. a 1,48 €/laenus, 2021. a 1,36 €/laenus), mis on 4,7% kõrgem kui aasta varem.

2023. aastal osteti e-raamatukogusse ELLU 329 e-raamatu nimetusele (2022. a 532 nimetusele) kokku 1217 litsentsi (2022. a 3685 litsentsi). Ostetud nimetustest 244 lisandusid e-raamatukogusse ELLU esmakordselt, ülejäänud olid nimetused, millele hangiti lisalitsentse. Võrreldes aastaga 2022 langes ostetud litsentside arv 67%.

E-raamatukogusse ELLU ostetud e-raamatutest oli teadmiskirjandust 63 nimetust (2022. a 122 nimetust), kokku 230 litsentsi (2022. a 912 litsentsi) ning ilukirjandust 233 nimetust (2022. a 421 nimetust), kokku 1037 litsentsi (2022. a 2869 litsentsi). Kõik 2023. aastal 334 nimetusele ostetud litsentsid olid eestikeelsete e-raamatute litsentsid.

EDRK vahendusel müüdavatele e-raamatutele ei antud raamatukogule luba 5 uue nimetuse (2022. a 12 nimetuse) ostmiseks, mis moodustab 3,2% kõigist soovitud uutest nimetustest. Müügiloata jäänud raamatutest 3 nimetust olid eesti autorite teosed ning 2 nimetust tõlkekirjandus kokku neljalt kirjastuselt.

E-raamatukogus ELLU juba olemasolevatele e-raamatutele lisalitsentside ostmiseks saadi EDRK vahendusel eitava vastus 3 nimetusele (2022. a 30 nimetusele), mille levitamise õigus oli lõppenud. Otse kirjastajalt ostetavatest e-raamatutest sai eitava vastuse 1 Eesti kirjandusklassikasse kuuluv nimetus, mille levitamise õigusi ei ole kirjastusel õnnestunud uuendada.

Ostudele lisaks hangiti e-raamatukogusse ELLU nullhinnaga e-raamatuid toetusprogrammi „Eesti kirjandus“ raames välja antud e-raamatute hulgast.

Kojulaenutatavatesse e-lugeritesse Boox 2023. aastal uusi e-raamatuid ei lisatud. Tallinna Keskraamatukogu Lastelehele ja OverDrive'i e-raamatukogusse lisati raamatukogu poolt välja antud jutukogumik „Omad jutud 4“ PDF-vormingus.

E-raamatukogusse OverDrive hakati märtsikuus 2022 komplekteerima ukrainakeelseid e-raamatuid ja seda tehti ka aastal 2023, et pakkuda võimalust lugeda ka Ukrainast tulnud sõjapõgenikele. Lisaks komplekteeriti kirjandust hispaania, rootsi, saksa ja soome keeles, et toetada keeleõpet ja raamatukogus korraldatavaid keelekohvikuid. 2023. aastal osteti kaks venekeelset e-raamatut, mille andis välja väljaspool Vene Föderatsiooni tegutsev kirjastus Freedom Letters.

OverDrive'i administreerimismoodulis on raamatukogule müügiks erinevate litsentsimudelitega e-raamatuid ja audioraamatuid. Levinud mudelid on one copy/one user (OC/OU), mis on kõige ligilähedasem trükitud raamatute laenutamisele, 26 laenutuskorra ja 24-kuulise kehtivusega litsentsid või kombineeritud litsentsimudel laenutuskordade ja ajalise kehtivusega. OverDrive'i e-raamatukogusse osteti 2023. aastal kokku 482 uut nimetust ja 723 litsentsi e-raamatuid (2022. a 454 uut nimetust ja 704 e-raamatu litsentsi): 163 (2022.a 103) nimetust ajalise piiranguga litsentsiga, laenutuskordadega piiratud litsentsidega 150 (2022.a 123) nimetust ning kombineeritud piiranguga litsentsidega 150 (2022.a 123) nimetust. Lisaks osteti laenutuste arvu ja ajalise piiranguta ehk OC/OU litsentsiga e-raamatute nimetusi 133 (2022. a 281). OC/OU litsentsiga nimetused ei aegu, vaid jäävad e-kogusse ajast või laenutuste arvust sõltumata.

2023. aastal lisandus OverDrive'i kogusse annetusi 214 nimetust, millest 73 nimetust on ka varem OverDrive'i kogus olnud lugejatele kättesaadavad. Esimesed annetused lisati 2020. aastal, kui algas COVID-19 pandeemia. Annetused koosnevad peamiselt e-raamatutest, mille litsentsidel on mitu üheaegset kasutajat (*simultaneous use*) ja püsivad kogus 1-2 aastat.

2023. aastal osteti OverDrive'i e-raamatukogusse 418 (2022. a 308) uut nimetust ja 1181 (2022. a 679) litsentsi audioraamatuid, nende hulgas on ka lisalitsentsid eelnevatel aastatel ostetud audioraamatutele. Aasta jooksul ostetud audioraamatute hulgas oli 65 (2022.a 4) nimetuse litsentsimudeliks 100 laenutust mitme samaaegse kasutajaga, mida oleme eelistanud populaarsete raamatute järjekordade lühendamiseks. 236 (2022. a 90) nimetuse litsents oli ajalise kehtivusega, 89 nimetust laenutuskordadega piiratud litsentsimudeliga, 10 nimetust kombineeritud tingmustega mudeliga ning OC/OU litsentsiga osteti litsentse 173 (2022. a 197) nimetusele. Nende litsentsimudelitega audioraamatuid saab laenata korraga üks lugeja. Ajutise annetusena lisandus kogusse 13 nimetust e-audioraamatuid.

Tallinna Keskraamatukogu avas Naxose muusikakogude klassikalise ja džässmuusika andmebaasid lugejatele 2020. aasta juunis. 2021. aastal lisati Naxose videokogu, mis pakub vaatamiseks ooperi- ja balletilavastusi, kontsertide salvestusi ning dokumentaalfilme heliloojatest. Naxose muusikakogudes saab muusikat kuulata voogedastusena, mis vajab pidevat internetiühendust. Nutiseadmetes muusika kuulamiseks on vaja alla laadida andmebaaside mobiilirakendused.

2023.a olid lugejatele kättesaadavad järgmised andmebaasid: Äripäeva teabevara, Keelevara, Estlex ja NAXOSE muusikaandmebaasid.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Ajalehti telliti kokku 33 nimetust (2022. a 43 nimetust):

- eestikeelseid 25 (2022.a 33) nimetust;
- võõrkeelseid 8 (2022.a 10) nimetust.

Ajakirju telliti kokku 110 nimetust (2022. a 136 nimetust):

- eestikeelseid 71 (2022.a 82) nimetust;
- võõrkeelseid 39 (2022.a 54) nimetust.

Lisaks tellitud perioodikale saadi 2023.a annetustena 11 (2022.a 13) nimetust ajalehti ning 1 (2022.a 19) nimetuse ajakirja.

Võõrkeelseid e-ajakirju saavad lugejad laenata OverDrive'i e-raamatukogust alates 2021. aasta veebruari keskpaigast, kui RBdigitali e-raamatukogu ühines OverDrive'iga. E-ajakirju oli 2023.a lõpu seisuga kogus 5318 (2022.a 4502) nimetust, sh kõigi litsentsimudeliks on piiramatu arv üheaegseid kasutajaid (*simultaneous use*). Laenutuste arvu järgi võib öelda, et võõrkeelsed e-ajakirjad on populaarsed: aasta jooksul laenati ajakirju 19 234 (2022.a 12 024) korda, mis moodustab 39% (2022.a 32%) kõikidest OverDrive'i e-raamatukogu laenutustest.

Eesti ajakirjandusväljaanded on vähendanud paberlehtede ilmumissagedust või on nende ilmumine lõpetatud, seetõttu on raamatukogu hankinud lugejate jaoks ligipääsud digiperioodikale. 2023. aasta jaanuarist lõpetas Äripäev paberlehe väljaandmise, alates juulist on ka Delovõje Vedomosti kättesaadav ainult veebi kaudu. Esmaspäevase paberlehe väljaandmisest loobusid 2023.a algusest Eesti Päevaleht, Postimees ja Õhtuleht, kuna Omniva ei teinud enam esmaspäevast kojukannet. Seetõttu suurenes 2023. aastal oluliselt Eesti digiperioodika komplekteerimisele kulunud summa. 2023. aastal oli Tallinna Keskraamatukogus võimalik kasutada kontopõhist ligipääsu Delfi Media väljaannetele. Postimees ja Õhtuleht pakkusid kõikides osakondades ja haruraamatukogudes IP-põhist ligipääsu oma väljaannete digisisule, kaasa arvatud Postimehele kuuluvatele maakonnalehtedele. Äripäeva eesti- ja venekeelsed artiklid olid IP-põhiselt lugejatele kättesaadavad osakondades ja linnaosade suurimates haruraamatukogudes. Äripäeva teabevara said lugejad kasutada kõikides haruraamatukogudes IP-põhiselt. Kokku kulus Eesti digiperioodikale 2023. aastal 34 435,11 € (2022. a 12 114,47 €).

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste keskmiseks hinnaks kujunes 2023.a 14,66 €, mis on 1,8% kõrgem kui eelneval aastal (2022. a 14,40 €).

2023. aastal ostetud auviste arv vähenes võrreldes eelneva aastaga 6,1% (2023. a 139, 2022. a 148 eks), ostetud nimetuste arv vähenes 6,8% (2023. a 136, 2022.a 146).

Auviste juudetulekust moodustasid:

- ostud 211 eks (2022.a 149 eks), mis on 88,3% juurdetulekust;
- annetused 10 eks (2022.a 84 eks), mis on 4,2% juurdetulekust.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2023. aastal alustati koostööd Tallinna Strateegiakeskusega, et läbi teenusedisaini arendada raamatukoguteenused inimeste vajadustele paremini vastavamaks, kättesaadavamaks ja tuntumaks. Esimese etapina tegeleti 2023. aastal Tallinna Keskraamatukogu praeguste teenuste ning kasutajate ja mittekasutajate ootuste kaardistamise ja analüüsiga. Alates suvest aitas raamatukogu selles disainiagentuur Velvet, kelle juhtimisel viisidi sügispoolaastal läbi Tallinna Keskraamatukogu kasutajate ja mittekasutajate uuring. Uuringu käigus toimus 231 vestlust, 16 süvaintervjuud, 53 vaatlust ja 11 teenusesafarit, milles osalesid intervjuerijatena ja vaatlejatena lisaks Velveti tiimile ja Tallinna Strateegiakeskuse teenusedisaineritele ka üle 30 raamatukogutöötaja. Läbi viidi ka kaks koosloome töötuba koos kasutajate ja mittekasutajatega. Projekti tulemusel valmisid uuringu analüüs, raamatukogu kasutajate ja mittekasutajate persoonad, olemasolevate teenuste kaardistus ja ettepanekud tulevikuks. Nende tulemite põhjal jätkab raamatukogu 2024. aastal teenusedisaini järgmiste etappidega.

Jätkusid iseteeninduslahendustele ülemineku ettevalmistused, nii RFID kiipide lisamine, juhendite koostamine kui seadmetele sobivate asukohtade leidmine, kaabeldustööd, tarkvarade testimised jpm.

Seoses üleminekuga eestikeelsele õppele osalesid lastetöö ja haridustegevuse peaspetsialistid erinevatel LAK-õppe koolitustel ning koostasid juhendmaterjalid kõikide teenindusüksuste töötajatele. Juba 2023. aastal viidi läbi raamatukogutunde just LAK-õppe meetodil.

2023. aastal pakkusid raamatukogudele ja lugejatele väljakutseid teedehitused ning trammi- ja bussiliikluse muudatused, ennekõike kesklinnas, mis raskendasid lugejatel külastada oma kodule või töökohale lähimat raamatukogu. Muutusid liikumistrajektorid ja otsustati, kas raamatukogu külastus võetakse üldse ette või mitte, või kas lubada lapsed iseseisvalt raamatukokku.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

2023. aastal kasutati raamatukogu dokumentide registreerimiseks ja haldamiseks Tallinna linna asutustes kasutatavat dokumendihaldusprogrammi Postipoiss.

Tabel 10. Registreeritud dokumentide jaotus aastal 2023.

Funktsioon	Registreeritud dokumendid, tk
Juhtimine	203
Lugejateenindus	553
Kogude kujundamine	149
Finantstegevus	132
Haldustegevus	166
Personalitöö	481 (61 TL ja 420 TL lisa)
Infotehnoloogia	31
Avalikud suhted. Arendusprojektid	109
Kokku	1824

Raamatukogu ülesannetega seotud teave avalikustatakse raamatukogu veebilehel, Tallinna veebilehel või seaduse alusel muul viisil.

Arhiiviväärtuslikuks hinnatud dokumendid kuuluvad üleandmisele Tallinna Linnaarhiivi vastavalt arhiivieeskirjale.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 11. Raamatukogu lugejad

Tallinna Keskraamatukogu	Lugejad 2021	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
KOKKU	71 314	73 410	73437	+27

Võrreldes aastaga 2022 tõusis registreeritud lugejate arv 27 lugeja võrra. Lugejate arvu tõus on 2023. aastal seotud just lastega. Lugejatest moodustasid 24,5% lapsed ja noored (18 022 lugejat) vanuses kuni 16 (k.a). Võrreldes nt aastaga 2021, on alla 17-aastaste lugejate arv tõusnud 7% (1217 lugeja) võrra. Lapsed ja noored kasutavad hea meelega võimalust tulla raamatukokku kohapeale, mitte suhelda raamatukoguga ainult veebikanalite kaudu. 16% lugejatest (11 768 lugejat) moodustasid 60-aastased ja vanemad (2022.a oli see 15,5% ja 2021.a 15,2%). Vanim lugeja sündis aastal 1919 ja noorim lugeja aastal 2022. 70,8% lugejatest moodustasid naised (2022.a oli see 71,1% ja 2021.a 71,4%). Eelpool toodud statistikat vaadeldes tuleb silmas pidada seda, et paljude raamatukogu teenuste kasutamine ei eelda lugejaks registreerimist, nt e-koolitustel ja üritustel osalemine, näituste külastamine, infopäringute esitamine ning trükimeedia ja raamatute lugemine raamatukogus kohapeal.

Tabel 12 ja 13. Raamatukogu külastused ja virtuaalkülastused

Tallinna Keskraamatukogu	Külast-d 2021	Külast-d 2022	Külast-d 2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
KOKKU	830 150	869 221	918 015	+48 794

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalkülast-d 2021	Virtuaalkülast-d 2022	Virtuaalkülast-d 2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
KOKKU	1 080 458	1 134 827	1 179 144	+ 44 317

Võrreldes aastaga 2022 füüsiliste külastuste arv küll veidi tõusis, kuid jääb veel kaugelt maha koroonaviiruse eelse ehk piirangute ning kontaktide vähendamise eelse ajaga, mil raamatukogu külastuste arv ületas aastaid miljon külastust.

Oluline on siinkohal tuua, et lugejaid teenindati ka telefoni ja e-kirja teel. Raamatukogu teenindusüksused vastasid 2023.a ca 66 000 telefonikõnele ning ca 40 000 e-kirjale.

Tabel 14. Raamatukogu laenutused, sh laenutused koju I

Raamatukogu	Laenut-d 2022	Laenut-d 2023	Muutus (+/-)	sh laenut-d koju 2022	sh laenut-d koju 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	1 977 902	1 893 844	-84 058	1 735 157	1 666 838	-68 319
sh e-raamatukogud ELLU ja OverDrive	140 917	95 377	-45 540			

Võrreldes aastaga 2022 vähenes kojulaenutuste arv ca 3,9% ja seda just tagastustähtaegade pikenduste arvelt (statistiliselt arvestatakse tagastustähtaja pikendust uue laenutusena, lihtsalt lugeja ei pea tulema selleks raamatukokku kohapeale). Aastatel 2020 – 2022, mil kehtisid erinevad COVID piirangud, pikendati tagastustähtaegasid tavapärasest oluliselt rohkem.

Tabel 15. Raamatukogu laenutused, sh laenutused koju II

Raamatukogu	2019	2020	2021	2022	2023
Laenutused koju koos tagastustähtaegade pikendustega	1 672 822	1 811 165	1 866 909	1 735 157	1 666 838
Laenutused koju ilma pikendusteta (ei sisalda ajalehti ja seemnelaeka laenutusi)	1 004 115	832 769	815 910	911 607	977 318
Tagastustähtaegade pikendused	668 707	978 396	1 050 999	823 550	689 520

Trükiraamatuid aitasid ringluses hoida tagastusluigid 13-s teenindustüksuses, mille kaudu sai teavikuid tagastada siis, kui raamatukogud olid suletud.

E-raamatukogude laenutuste arv on tõusnud igal aastal alates nende avamisest, v.a 2023. aastal, mil raamatukogu enam mittetallinlastele e-laenutusteenust ei pakkunud. E-laenutuste arv vähenes eelpool toodust tulenevalt 32%.

Lisaks teavikutele laenutati ka esemeid, nii lauamänge (2023. 5574, 2022.a 3896 laenutust), tööriistasid (2023.a 519, 2022.a 392 laenutust), spordivahendeid (2023.a 750, 2022.a 497 laenutust), seemnepakke (2023.a 804, 2022.a 976 laenutust), muusikainstrumente (2023.a 380, 2022.a 319 laenutust) kui muuseumipileteid (2023.a 257, 2022.a 191 laenutust).

Tabel 16. Infopäringud

Tallinna Keskraamatukogu	Infopäringute arv					Muutus +/-
	2019	2020	2021	2022	2023	2023 vs 2022
KOKKU	16 771	26 276	30 851	32 764	26 817	- 5947

Infopäringute all on käsitletud fakti- ja teemapäringuid, mis ei ole seotud raamatukogu töökorralduslike küsimustega ega kirjanduse leidumusega raamatukogus. Infopäringute arv langes võrreldes 2022. aastaga 18,2%. Kui varasematel aastatel on esitatud palju küsimusi COVID piirngute kohta, sh reisimisel, siis 2023.a selliseid küsimusi sisuliselt ei esitatud. Ukrainast tulnud kodanikele jagavad aina enam infot nende endi Eestisse tulnud kogukonnad, sõbrad ja tuttavad. Lapsed ja noored tulevad otsima infot õppetöödeks ise raamatukokku kohapeale. Enim esitati 2023.a teemapäringuid (18 649 päringut).

Eelkõige küsiti raamatukoguhoidjatelt infot igapäevaeluga toimetulekuks, näiteks erivajadustega laste (ATH diagnoosiga) kasvatamine, mis on tehisintellekt, kuidas tervendada selga, investeerimisega alustamine, stress, beebi uni, soovitusi jõuluringiks sobilike raamatute kohta. Lapsed ja noored soovisid materjali õppetöödeks (referaadid, loovtööd või uurimistööd), näiteks Rooma ajalugu, linnused, viikingite ajalugu, golfi ajalugu, teaduskatsed, 18.-19. sajandi Eesti talurahva eluolu. Lisaks teadmiskirjandusele tehti palju ka ilukirjandusega seotud päringuid, nt sooviti ilukirjandust lapsele, kel on suhtlemishirm.

Faktipäringuid esitati samuti väga elulistel teemadel, nt küsiti bussiaegade kohta, erinevate asutuste aadresse ja lahtiolekuaegasid, ürituste toimumise kuupäevasid ja kellaaegasid jms.

Raamatukogudele, kes pakuvad teenuseid nagu mälulabor, seemnelaegas, spordivahendite laenutusteenus jms, esitatati seoses pakutava teenusega väga erinevaid küsimusi. Näiteks Kalamaja raamatukogus, kus on mälulabor, uuritakse sageli erinevate arhiivide asukohtade ja lahtiolekuaegade kohta. Laagna raamatukogus, kus on seemnelaegas, tunti huvi, milliseid seemned võiks valida, et meriseale kodus ise toitu kasvatada. Samuti mõjutab küsimusi raamatukogu asukoht, näiteks Pääsküla raamatukogus küsiti Pääsküla jõe kohta materjali, Väike-Õismäe raamatukogus Haabersti valimisringkonna kandideerijate elulugusid ja Nõmme raamatukogus Hiiu tänava raudtee ajalugu.

4.3 RVL teenindus

Huvi raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenuse kasutamise vastu oli väike. Rohkem ootavad lugejad võimalust, et saaks tellida teoseid Tallinna Keskraamatukogu ühest teenindusüksusest teise, kuid takistuseks on endiselt nii raamatukogutarkvara Sierra võimalused kui ka puuduv logistika. Lugejate soov oleks saada teenust tasuta ja kiiresti, mitte oodata tellimust 2-4 nädalat. Täna on lugejatel võimalik teoseid vaid tagastada ükskõik millisesse raamatukogu teenindusüksusesse, sõltumata sellest, millisest meie teenindusüksusest see laenati. Nii tagastatakse igal aastal ca 100 000 teavikut, 2023. a tagastati ca 121 000 teavikut (2022.a ca 117 000).

Tabel 17. RVL 2018 - 2022

RVL	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saadud tellimusi	11	16	15	6	5	6
sh neist täidetud	11	16	11	6	5	6
Tellitud teistelt	1	2	3	0	5	3
sh neist saadud	1	2	2	0	5	3

Ainus Tallinna Keskraamatukogu teenindusüksus, kuhu on võimalik raamatuid tellida teisest teenindusüksusest, on raamatukogubuss ning koostööd tehakse Pelguranna raamatukoguga, kuna nad asuvad ühes hoones. Nii telliti Pelguranna raamatukogu kogust bussi 138 teost (võimalust kasutas 108 lugejat).

Pakiautomaaditeenusega saadeti DPD vahendusel 2023. aastal kokku 161 pakki (2022. a 160), st kuus keskmiselt 13 pakki. Teenust kasutatakse vähe, kuid siiski stabiilselt. Paki saatmise hind oli lugejale 4,50 eurot.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Suurimaks prioriteediks lastetöös oli eestikeelsele õppele ülemineku toetamine. Kogu Eestis algab 2024. aastal üleminek eestikeelsele õppele, et kõik Eesti lapsed saaksid vaatamata kodukeelele kvaliteetse hariduse eesti keeles. Tallinna Keskraamatukogus töötati välja erinevad(LAK põhimõtetal raamatukogutunnid (nt raamatukogutund 1. klassi kinkeraamatu jagamiseks), mis olid suunatud lastele, kelle emakeel ei ole eesti keel. Materjalid olid visuaalsed ja osalejaid kaasavad.

Liikumisaastale pühendati erinevad lastele suunatud kohtumised, sh suvine laste lugemisprogramm "Suvi raamatuga", kus lapsed said esmakordselt lisaks raamatute lugemisele täita lugemisprogrammi jooksul lõbusaid kirjanduslikke ja sportlikke ülesandeid, külastades erinevaid Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakondi ja haruraamatukogusid. Näiteks Kalamaja raamatukogus tehti selleks teibiga keksukast lastesaali põrandale, mis on aktiivselt kasutusena tänaseni, kuna tegu oli lihtsa, kuid samas geniaalse lahendusega, mis muutis ka lasteala põnnidele lõbusamaks ja kutsuvamaks.

2023. aastal oli Tallinn valitud Euroopa roheliseks pealinnaks. Seoses sellega mõeldi välja temaatilisi raamatukogutunde, põnnihommikuid ja erinevaid kohtumisi. Näiteks loodi raamatukogutund „Roheline pealinn Säase raamatukogus“, kus räägiti koolilastele loodusest ja looduskaitsest ning tutvustati temaatilisi raamatuid. Kokku osales selles raamatukogutunnis 10 klassi, sealhulgas õpilased Räägu koolist (õpilased Ukrainast).

2019. aastal loodud lugemisblogi „Loe mind“ külastatavus 2023. aastal langes. Blogisse loovad sisu nii raamatukoguhoidjad kui ka raamatukogu vabatahtlikud ja teised huvilised. Lugejate harjumused on taas muutumas ning soovitusi lugemiseks küsitakse raamatukoguhoidjatelt otse.

Tabel 18. Loe mind blogi kasutatavus

“Loe mind”	2020	2021	2022	2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
Blogipostitused	304	209	129	107	-22
Blogi külastused	33 285	61 918	82 211	47 281	-34 930

2017. aastal alustatud lasteaedadele suunatud rändkoguteenuse „Mesilane Miti raamatutaru lasteaias“ pakkumine jätkus ka 2023. aastal. Teenuse raames komplekteeritakse ja viiakse lasteaiarühmadele laenuks kaste lasteraamatutega ning korraldatakse ka nende tagasitoomine raamatukokku. 2023. aastal kasutasid rändkoguteenust 98 (2022.a 90) munitsipaallasteaeda, kokku tehti ca 27 000 laenutust.

Alates 2013. aastast saavad alaealised „Raamatuga priiks“ kampaania raames tähtaja ületanud teaviku(te) tagastamisel viivitatud aja eest tasu maksmise asemel raamatukogus raamatuid lugeda. 2022. aastal muutus lugemise arvestus: 1 minut = 1 sent asemel 1 minut = 10 senti. Muudatuse järel tõusis huvi „viivisest priiks“ lugemise vastu. 2023. aastal luges end viivisest priiks 1736 (2022.a 1077 ja 2021.a 183) last.

Raamatukogu on asunud noortele suunatud teadmiskirjandust lastele suunatud teadmiskirjandusest eraldama, võimalusel tõstnud kirjanduse noortele suunatud aladele, kus noor saab delikaatsetel teemadel raamatuid omaette lugeda. Noortealadele on lisatud mh ka vaimset tervist puudutavad käsiraamatud.

Noorte lugemisharjumuse juures torkab järjest enam silma, kuidas eelistatakse lugeda inglise keeles. Noored tahavad trendidega kaasas käia ja lugeda esimesel võimalusel populaarseid raamatuid, seega ei oota nad tihti raamatu eestikeelset tõlget ära. Kindlasti on ingliskeelse kirjanduse populariseerimist mõjutanud sotsiaalmeedia, kus käib vilgas raamatute turundus ja järjest populaarsemaks muutuvad nn *bookstagrammerid* ja *booktokerid* ehk Instagrami ja TikToki kasutajad, kes loovad oma kontodel sisu raamatute ja lugemise kohta. Kuna sotsiaalmeedia on muutumas järjest olulisemaks vahendiks jõudmaks noorte lugejateni, siis on igapäevane Tallinna Keskraamatukogu noorteka Facebooki, Instagrami ja TikToki kontode haldamine väga olulisel kohal.

Noored kurdavad, et ingliskeelsed trükiraamatud jõuavad raamatukokku liiga aeglaselt, nt sotsiaalmeedias TikTok soovitatud raamatu kohalejõudmise ajaks on TikTakis juba uued sensatsioonid. Eelpool toodu tõttu panustas raamatukogu 2023.a rohkem ka ingliskeelsetele e-raamatutele e-raamatukogus OverDrive, mis jõuavad noorteni oluliselt kiiremini.

Noorte seas on järjest populaarsemaks muutunud ka Jaapani koomiksid ehk mangad, mida said noored laenata peamiselt Paepealse raamatukogust, kus asub Keskraamatukogu ja Eesti suurim koomiksikogu.

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

2023. aastal osteti Tallinna Keskraamatukogu füüsiliste teavikute kogusse lastele suunatud teavikuid 12 621 (2022.a 13 693) eksemplari ja noortekirjandust 1130 (2022.a 1557) eksemplari. Iga 16-aastase ja noorema kasutaja kohta osteti 2023. aastal Tallinna Keskraamatukogu kogusse 0,8 eksemplari raamatuid.

Lastekirjanduse osakaal kõikidest 2023. aastal ostetud teavikutest on 31,3% (2022.a 29,3%) ja noortekirjanduse osakaal 2,8% eksemplaridest.

Lastele suunatud teavikute soetusmaksumus kokku oli 137 326,85 €, noortekirjanduse soetusmaksumus 15 520,86 €.

4.4.2 Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 19, 20 ja 21. Alla 17-aastased raamatukogu lugejad, alla 17-aastaste lugejate laenutuste ja külastuste arv

Tallinna Keskraamatukogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
KOKKU	18 975	18 073	16 805	17 868	18 022	+154

Tallinna Keskraamatukogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Laenut-d 2021	Laenut-d 2022	Laenut-d 2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
KOKKU	204 481	204 882	175 581	206 752	209 188	+ 2436

Tallinna Keskraamatukogu	Külast- d 2019	Külast- d 2020	Külast- d 2021	Külast- d 2022	Külast-d 2023	Muutus 2023 vs 2022 (+/-)
KOKKU	267 373	188 242	153 722	196 044	199 798	+ 3754

4.4.3 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine, sh suuremad üritused.

LASTELE

Tallinna linna I klasside õpilastele kinkeraamatu väljaandmine on olnud alates 2008. aastast üheks raamatukogu edukamaks laste lugemisharjumust kujundavaks tegevuseks. Raamatu väljaandmise peamiseks eesmärgiks on tagada, et lapsed käiksid esimeses klassis õppimise ajal koos õpetajatega läbi tee koolist raamatukokku ning õpiksid raamatukogu võimalusi tundma. 2023. aastal andsime välja ja kinkisime Tallinnas kooliteed alustanud 1. klasside õpilastele jutukogumiku “Omad jutud 4”, kuhu oli koondatud eelmise aasta sügisel korraldatud samanimelise laste jutuvõistluse parimad palad.

Järje Hoidja auhinna 2022. aastal kõige rohkem laenatud raamatu eest pälvis lastekirjanik Ilmar Tomusk teosega “Kullakallis kass”.

Märtsis korraldati 3.-4. klassidele suunatud “Kirjandusmäng 2023” Tallinna eelvoor. 18 erineva kooli 3-liikmelised võistkonnad lugesid läbi eakohaseid raamatuid ja vastasid raamatukoguhoidjate koostatud küsimustele.

Lugemisprogrammis “Suvi raamatuga” said lapsed erinevaid Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakondi ja haruraamatukogusid külastades lisaks kirjandusega seotud ülesannetele täita ka lõbusaid sportlikke ülesandeid. Lugemist, liikumist ja varasema „Aardejahi“ programmi ideed ühendav formaat osutus väga menukaks ja suve jooksul liitus lugemisprogrammiga rekordilised 753 last. Kolme kuu jooksul loeti kokku üle 2500 raamatu ja lahendati üle 2000 liikumisülesande. Lõpuüritus toimus uisutades Tondiraba jäähallis.

Sõle raamatukogus viidi edukalt lõpule Põhja-Tallinna lasteaedadele suunatud lugemisväljakutse „Meie loeme!“ viies hooaeg. Kokku liitus väljakutsega 10 rühma neljast Põhja-Tallinna lasteaiast ja ühiselt jõuti kevadeks läbi lugeda 4528 raamatut. Oktoobris 2023 alustati lugemisväljakutse kuuenda hooajaga ja sellega on juba liitunud 16 lasteaiarühma kaheksast lasteaiast.

Jätkus koostöö MTÜ Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühinguga, kelle toel tegutses raamatukogudes kaheksa lugemiskoeratiimi.

NOORTELE

Traditsioonilise aasta läbi kestva noorte lugemisväljakutse “Noor loeb” eesmärgiks on põnevate auhindade abil meelitada lugema ka neid, kes muidu ei loe. 2023. aastal esitati tagasiside kokku 281 raamatu kohta. Aprillis kolmandat korda toimunud noortekirjanduse päevast “Noor loeb” võttis kohapeal või otseülekande vahendusel osa 947 inimest. Osalejaid

oli erinevatest Eesti maakondadest (peamiselt Tallinna, Tartu ja Narva koolide õpilased). Tallinna Keskraamatukogu poolt väljaantava Margus Karu noortekirjanduse auhinnaga tunnustati eelneval aastal Tallinna Keskraamatukogust kõige enam laenatud Eesti noorteromaani autorit, kelleks osutus Koidu V.G. Ferreira raamatuga “Kui armastus külmutab südame: Väljavalitu“. Üle-eestilise noorte seas läbi viidud hääletuse “Noor loeb” põhjal pälvis esikoha Mann Loperi “Inglite linn”, tõlkekirjandusest Adam Silvera “Lõpus surevad mõlemad“; kauneima kaanepildiga raamatuks valiti Meelik Krafti “Tiuhkamäe”.

2023. aastal ei toimunud enam traditsiooniline kirjandusviktoriin (R)ajunoor, kuna noortelt ja õpetajatelt saadud tagaside viitas formaadi uuendamise vajadusele. Sügisest algasid ettevalmistustööd, et laiendada menukat 7.-9. klasside õpilastele suunatud noortekirjanduse mälumängu NKM, mis seni toimus ainult Mustamäel, üle Tallinna. Mälumäng toimus uuel kujul 2024. aasta veebruaris.

2023. aastal korraldasime kaks menukat noorteüritust raamatusõpradest suunamudijatega. Üritusel #BookTok olid külas TikToki tegijad Heleene (@vibeswithheleene) ja Triinu (@triinuklein). Detsembris toimus Õdus lugemisõhtu Karin Larveniga (@midakarinoeb), kus osalejad said hubases lugemispesas kakaod juua ja raamatujutte rääkida. Üritused said palju positiivset tagasisidet ja uuel aastal on plaanis neid edasi korraldada.

2023. aastal tihenes koostöö Tallinna Kultuuri- ja Spordiameti ning Tallinna Haridusameti noorsootöö osakonnaga, kes kutsusid meid muuhulgas Kultuuriöö Pirita-Kose noortefestivalile. Üritusel avatud pop-up raamatukogul läks väga edukalt ja oleme juba kutsutud osalema ka 2024.a suvel.

Koostöös Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukoguga korraldasime Luuleprõmm 2023 Tallinna eelvoor, kus iga kategooria parimad esinejad saadeti esindama Tallinnat Tartusse vabariiklikule lõppvõistlusele.

Valiku toimunud laste- ja noorteüritustest koos teemade ja osalejate arvudega leiab lisast 3.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindus on teavikute koju toomise teenus, mida raamatukogu pakub Tallinna elanikele, kelle tervislik seisund ei võimalda raamatukogu külastada. Üldjuhul viiakse teavikuid koju üks kord kuus. Koju on võimalik tellida eestikeelse kirjanduse osakonna ja võõrkeelse kirjanduse osakonna koju laenutatavaid teavikuid (raamatuid, ajakirju, CDsid, DVDsid jms), soovi korral ka spordivahendeid ja muusikainstrumente.

Tabel 22. Koduteeninduse ülevaade

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
2021	593	9	97
2022	592	10	97
2023	831	9	97

Peamaja eestikeelse kirjanduse osakonnas on nt 12 koduteeninduse lugejat vanemad kui 90-aastased, neist eakaim on 97-aastane. Enamik koduteeninduse lugejaid soovivad lugeda kerget ja meeleolukaid teoseid. Lugejad eelistavad suhtlust telefoni, mitte e-posti teel.

Teist aastat pakub eestikeelse kirjanduse osakond telefoniseltsingut. Huvitatud on sellest teenusest 17 lugejat. Telefoniseltsingut pakutakse teiste teenuste kaudu, nt koduteenindus või seenioritöö raamatukogus. Koduteeninduse lugejad on kodused ja suhtlemisvõimalusi on neil väga vähe. Raamatukoguhoidjaga saab rääkida lisaks raamatutele elust-olust, igapäevaelumudest ja muredest. Raamatukoguhoidjad vastavad lugejate küsimustele ja otsivad koos nendega lahendusi nii mõnelegi probleemile ja jagavad omalt poolt infot. Telefoniseltsingujärgselt on näha, et tänu sellele suurenevad tihti ka laenatavate teavikute arvud.

Lisaks kojulaenutusele pakuti koduteeninduse lugejatele järgmisi teenuseid: teaviku ootejärjekorda lisamine; arvutikoolituste läbiviimine lugejate kodudes; erinevate e-teenuste kasutamise koolitused; kirjandus- või teemanimestike koostamine; infopäringutele vastamine; e-raamatukogude kasutamine; printimine; koopiate tegemine; telefoniseltsing.

Asutustele pakub raamatukogu rändkoguteenust, võimalusel erinevaid koolitusi ja üritusi (nt ettelugemisi). Näiteks Nõmme Pihlakodule loeti 2023. aastal kaks korda kuus veebis ette ilukirjandust ning korraldati muusikahommikuid. Ettelugemistel osalevad ka sõsarasutused Viimsi ja Tabasalu Pihlakodud. Nõmme Pihlakodu küllastati üritustesarja "Raamatukohver üllatab" ja "Luulerõõmu raamatukogust" raames kuuel korral. Iru hooldekodus käiakse kirjandust ette lugemas kord kuus kohapeal.

Peale lasteaegade, kes kasutavad Miti raamatutaru teenust, olid rändkoguteenuse peamised kasutajad 2023. aastal Tallinna Laste Turvakeskus, Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing ning Kaitseväge Peastaap.

4.6 Raamatukogu kui kohalikkude pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

2023. aasta jooksul oli Keskraamatukogu püüdeks taastada inimeste harjumusi nautida kultuuri raamatukogus kohapeal. Ühtlasi järgiti põhimõtet korraldada üritusi pigem vähem, aga kvaliteetsemalt ja parema reklaamiga, et tuua igale üritusele rohkem osavõtjaid.

Tallinnas toimusid mitmed pandeemia-aastatel ära jäänud traditsioonilised ja suurema osalejate arvuga ettevõtmised nagu Vanalinnapäevad, Merepäevad, Kirjandustänav festival jne, kus pakkus tegevusi ka raamatukogu. Lisaks osaleti paljudel kogukonnapäevadel, korraldati kolm suuremat väliõhu perepäeva ja kasutati teisi vahendeid (nt raamatukogu jalgratast) elanikkonnani jõudmiseks.

Tabel 23. Kirjandus- ja kultuuriürituste arv

	Kirjandus- ja kultuuriürituste arv 2022	Kirjandus- ja kultuuriürituste arv 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	1635	1639	+ 4

Sh lastele vanuses kuni 13	872	798	- 74
Sh noortele vanuses 14-26	298	287	- 11

Tabel 24. Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalenute arv

	Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalenute arv 2022	Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalenute arv 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	161 506	274 377	+ 112 871
sh lastele vanuses kuni 13	37 925	43 582	+ 5 657
sh noortele vanuses 14-26	87 531	179 550	92 019

Tabel 25. Virtuaalüritused ja virtuaalüritustel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		sh virtuaalürituste järelvaatajate arv	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
KOKKU	622	377	134 003	241 127	114 470	236 500

Kultuuriüritustel osalenute arvu mõjutavad virtuaaltegevused, kus puuduvad piirangud osalejate arvu osas ning vajadusel saab sündmust järelvaadata ka korduvalt.

Tabel 26. Näitused ja väljapanekud

	Näitused ja väljapanekud 2022	Näitused ja väljapanekud 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	1236	1291	+ 55
sh näitused	139	157	+ 18

Tabel 27. Virtuaalnäitused ja virtuaalnäituste külastajate arv

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalnäituste arv 2022	Virtuaalnäituste arv 2023
KOKKU	11	5

Kuna lugejad käisid 2023. aastal jälle rohkem raamatukogudes kohapeal, sai neile pakkuda ka rohkem raamatuväljapanekuid ning tõusis näituste ja väljapanekute arv. Virtuaalnäituste arv kahanes, kuna panustati rohkem sellele, et harjutada inimesi peale pandeemia-aastaid taas rohkem füüsilises ruumis raamatukogu külastama.

4.6.1 kohalikul tasandil

2023. aastal jätkusid raamatukogus mitmed juba varasemalt edukad üritusesarjad, nt luuletajaid tutvustav „Luule lainel“, kontserdisari „Kammermuusikud linnas“ jne. Koostöös MTÜ Mondoga korraldati dokfilmiõhtuid noortele, kus näidati filme ja arutati globaalse ulatusega teemadel nagu inimõigused, lõimumine, arengukoostöö, haridus, keskkonnaprobleemid jne. Jätkati ka sarjaga „Ökotuba“, kus käsitleti erinevaid roheteemasid. Rohelise pealinna aasta puhul toimus ka hulgaliselt teisi rohelist mõtlemist propageerivaid ja säästva arengu eesmärkidega seotud koolitusi, töötubasid ja aruteluringe.

Raamatukogu osales traditsiooniliselt IduEdu festivalil, mille raames tutvustati raamatukohviku meetodil lastele ja noortele suunatud uudiskirjandust õpetajatele. Septembris korraldati Tallinna Kultuuri- ja Spordiameti eestvedamisel ja rahastusel rahvuskultuuride nädala üritusi.

Jätkuvalt on üks raamatukogu prioriteete töö senioridega ning neile tegevuste pakkumine on järjest hoogustunud. Kokku toimus 2023. aastal raamatukogudes kohapeal 208 senioridele suunatud üritust, millest võttis osa 2406 osalejat (2022. aastal 64 üritust 618 osalejaga). Kohtumisi jätkasid ka senioride Skype vestlusklubi ja veebiüritused Zoomis hooldekodudele. Kokku toimus 2023. aastal 59 veebikohtumist (2022. aastal 56). Alguse sai koostöö Tartu Ülikooli Väärikate Ülikooliga Tallinnas, kelle korraldatud loengutel tutvustati Tallinna Keskraamatukogu senioridele mõeldud teenuseid ja üritusi – kuulajaid oli kokku üle 300 seniori. Jätkati senioride üritustega, sh kirjandusringidega, raamatukogust väljaspool: Pirita sotsiaalkeskuses, Mustamäe päevakeskuses, Kristiine tegevuskeskuses, Haabersti Päevakeskuses ja Merivälja Südamekodus.

Vabatahtlike kaasamine aitab tugevdada sidemeid raamatukogu ja kogukonna vahel ning võimaldab korda saata oluliselt enam, kui raamatukogu muidu suudaks. Kahjuks mõjutasid tööd vabatahtlikega oluliselt pandeemia-aastad – kui varasemalt küündis vabatahtlike arv stabiilselt üle kaheksaja, siis viimastel aastatel on neid olnud vähem. 2023. aastal tegutses raamatukogus 136 vabatahtlikku, kellest 43 olid alaealised (2022. aastal 162 vabatahtlikku, neist 73 alaealised). Ääretult oluline oli vabatahtlike panus ukraina sõjapõgenikega tegelemisel (eriti ukraina lastele õppetegevuse organiseerimine, koolijärgsete tegevuste pakkumine, keeleringide läbiviimine jne). Ainult tänu vabatahtlikele tegutsevad mitmed keelekohvikud (eesti, hiina, hispaania, inglise, norra, poola, prantsuse, valgevene, vene ja võro).

Suvekuudel tuli raamatukogu sageli oma ruumidest välja. Raamatukogude juures olid mitmel pool avatud hooviraamatukogud. Käidi väliüritustel (Tallinna loomaaias, Tallinna Merepäeval, Vanalinna päeval, Kirjandustänav festivalil, Kultuuriööl, linnaosapäeval) erinevaid tegevusi läbi viimas. Paljudel üritustel oli kaasas raamatukogubuss Katarina Jee. Mais tähistati koostöös Tallinna Teletorniga ka Katarina Jee 15. sünnipäeva, lisaks korraldati kolm erinevat perepäeva kogukonnaaedades. Rohkelt kasutati linnaruumis ja üritustel oma teenuste reklaamimiseks raamatukogu jalgratast.

18. novembril möödus 100 aastat päevast, mil Tallinna Keskraamatukogu lugejatel avanes võimalus hakata raamatuid koju laenama. Keskraamatukogu tähistas juubeliaastat Postimehe

viktoriini, plakati- ning bännerikampaaniaga „Laena ja loe Tallinna Keskraamatukogus. 100 aastat kojulaenutust, 100 miljonit laenatud raamatut“. Tähtpäeva puhul avati ka uus teenus – raamatukottide laenutus, mis annab lugejatel võimaluse laenata lisaks raamatutele ka raamatukott, kui oma kott on ununenud kaasa võtta.

Lisaks koolidele, lasteaedadele ja nt hooldekodudele teeb Keskraamatukogu koostööd paljude Tallinna allasutustega, osaledes nende projektides. 2023. aastal toimusid Tallinna linna ning Euroopa roheline pealinn korraldusmeeskonnaga koostöös rohelise pealinna aasta tähistamine, Tallinna Kultuuri- ja Spordiametiga koostöös „Liikumine loeb“ ning rahvuskultuuride päevade korraldamine linnarahvale, samuti liituti lähisuhtevägivalla teadvustamise kampaaniaga, mida koordineeris abilinnapea Kaarel Oja büroo. Kirjandustänava festivali korraldus koostöös Tallinna Kirjanduskeskusega möödus edukalt, samuti ka ETKA Andrase täiskasvanud õppija nädal, kus Keskraamatukogu pakkus koolitusi, keelekohvikuid ja -ringe jpm tegevusi. Hea koostöö jätkus ka Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühingu, tänu kelle algatusele on kümne aasta jooksul saanud raamatukogudes lapsed tasuta koortele raamatute ettelugemist harjutada.

4.6.2 riiklikul tasandil

„Kultuuri arengukava 2021-2030“ eesmärke silmas pidades korraldati erinevaid kirjandusüritusi ning paljud neist said teoks tänu Eesti Kultuurkapitali rahastusele. Mõned projektid, nagu näiteks „Kirjanik raamatukogus“ ja „Mis uudist, raamatukogu“ toimusid Kultuurkapitali toetuse toel juba mitmendat hooaega. See on taganud ürituste regulaarsuse ja loonud nii esinejate kui lugejate jaoks traditsiooni, mida teatakse ja oodatakse. Aasta vältel toimus projekti „Kirjanik raamatukogus“ raames kohtumine 45 kirjanikuga.

2023. aasta oli kultuurivaldkonnas liikumise teema-aasta. Raamatukogu tegevused olid kogu aasta jooksul teema-aastaga ühel või teisel moel seotud ning võimaluste piires osaleti suuremates üle-eestilistes kampaaniates. Koostöös Tallinna Kultuuri- ja Spordiametiga korraldati linnaelanikele kohtumisõhtuid sportlaste jt liikumise propageerijatega – nii käisid meil külas liikumisest ja spordist rääkimas näiteks Kertu Jukkum, Mart Poom, Erki Nool ja Ott Kiivikas. Raamatukogudes tehti liikumisalaseid raamatuväljapanekuid ja ka töötajate endi seas toimus liikumisaasta sammuväljakutse.

2023. a esimesel poolaastal lõppes üheteistkümnes täiskasvanutele suunatud „Raamatuga kevadesse“ lugemisprogramm, mille pealkirjaks oli „Raamatuga ümber ilma“. Programmi raamatuväljakutse viis lugejad ümbermaailmareisile ning kohtuma põnevate sihtkohtadega, tähistades ühtlasi samuti liikumisaastat. Sügispoolaastal kuulutati välja programmi kaheteistkümnes hooaeg „Teekond kultuuri ja endasse“. Sel korral innustab programm lugema põnevat ilu- ja teadmiskirjandust, mis käsitleb enesearengut, looduskaitset, erinevaid elustiile ja teisi mitmekesise ühiskonna komponente, mis teevad meid kõiki nii erinevaks ja eriliseks. Programmiga tähistame ühtlasi 2024. aasta kultuuririkkuse teema-aastat.

„Sidusa Eesti arengukava 2021-2030“ eesmärke toetas raamatukogu erinevate lõimumistegevustega – keelekohvikud ja -ringid, mitmekeelsed koolitused ja üritused jpm.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Koostöös Helsingi Linnaraamatukogu Oodiga toimusid kevadel kohtumised eesti ja soome kirjanikega ja muud kirjandust tutvustavad üritused, mis viidi läbi videosilla vahendusel.

UNESCO rahvusvahelist kirjaoskuse päeva tähistas raamatukogu juba kolmandat aastat lugemistunniga koostöös Soome Instituudi, Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu ning Eesti Lastekirjanduse Keskusega. Lugemistunni jooksul moodustati koos 170 lapsega lugemiskett mööda Estonia puisteed. Soomes 2019. aastal alguse saanud rahvusvaheline lugemisaktsioon on tänaseks levinud juba paljudesse maadesse ja plaan on sellega ühineda ka edaspidi.

Tallinna Keskraamatukogu jätkab Euroopa suurlinnade liidu Eurocities raamatukogude töögrupis. Liitu kuuluvate linnade raamatukogude esindajad ja kultuuriametnikud kohtuvad kaks korda aastas, et jagada praktilisi kogemusi ning arutada raamatukogude arendamisega seotud väljakutseid ja edulugusid.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena

2023. aastal tehti kokku 8364 (2022.a 7386) koolitust, nendest 6338 olid individuaal- ja 2026 rühmakoolitused. Uusi teadmisi omandas 46 441 (2022.a 41 029) lugejat. Võrreldes 2022.a tõusis individuaalkoolituste arv 9% ja rühmakoolituste arv 28%, millest viimase tõus on seotud peamiselt lasteaiarühmadele ja klassidele suunatud raamatukogutundidega. Ootuspäraselt vähenes virtuaalkoolituste arv ja seda 56%, kokku viidi läbi 230 virtuaalkoolitust.

Tabel 28. Individuaalkoolitusel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Individuaal-koolitustel osalenute arv 2022	Individuaal-koolitustel osalenute arv 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	6031	6501	+470

2023. aastal pöörati varasemast veelgi enam tähelepanu lugejate koolitamisele e-kataloogi ESTER kasutamisel, et valmistada neid ette iseteenindusseadmete tulekuks. See suund jätkub ka 2024. aastal, et lugejad oleksid iseseisvamad ja raamatukoguhoidjad saaksid edaspidi tegeleda rohkem lugemisnõustamise, koolituste läbiviimise jm sisulise tööga.

Oluline osa individuaalkoolitustest toimus digiteemadel, esikohal endiselt arvuti ja nutiseadmete algõpe ning e-teenuste kasutamise juhendamine. Lugejad ja ka mitmed asutused teavad, et raamatukogust saavad soovijad sel teemal abi. Näiteks pöördus meie poole lugeja, kes ostis endale nutiseadme ning kellel mobiili- ja andmesideteenuse pakkuja soovitas juhendamise saamiseks pöörduda raamatukogu poole. Jätkuvalt vajati raamatukoguhoidja abi seoses tuludeklaratsiooni täitmisega, e-hääletamisega jne. Kuna 2023. aasta sügisel muutus @online.ee, @hot.ee, @suhtlus.ee, @neti.ee, @estpak.ee, @solo.ee, @estnet.ee ja @vnet.ee

lõpuga e-postkasti kasutamine tasuliseks ning Riigi Infosüsteemi Amet (RIA) sulges eesnimi.perekonnanimi@eesti.ee postkastid, tuli paljudel juhtudel juhendada inimesi, kes soovisid teha mõne teise teenusepakkuja juurde e-postkasti ning e-kirjad ja failid vanast postkastist uude üle kanda.

Esmaspäeviti ei ilmu enam paberkanjal ajalehed ja üha enam väljaandeid ilmub ainult veebis. Raamatukogus on juurdepääs tasulistele e-ajalehtedele ja e-ajakirjadele. Kuigi oli palju neid, kes veebiväljaandeid lugeda ei soovinud, leidis siiski huvilisi, keda tuli raamatukoguhoidjatel väljaannete kasutamisel juhendanud.

Tabel 29 ja 30. Rühmakoolitused ja rühmakoolitustel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Rühmakoolituste arv 2022	Rühmakoolituste arv 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	1 585	2 026	+441
sh lastele vanuses kuni 13	782	1 082	+300
sh noortele vanuses 14-26	162	144	-18
sh eakatele vanuses 60+	129	152	+23

Tallinna Keskraamatukogu	Rühmakoolitustel osalenute arv 2022	Rühmakoolitustel osalenute arv 2023	Muutus (+/-)
KOKKU	34 998	39 940	+ 4 942
sh laste arv (vanuses kuni 13)	14 559	24 030	+ 9 471
sh noorte arv (vanuses 14-26)	3 596	4 006	+ 410
sh eakate arv (vanuses 60+)	2 695	1 018	-1 677

Jätkuvalt kasvas lastele suunatud rühmakoolituste arv. Lisaks tavapärasele raamatukogukülastustele ja -tundidele käib üha enam lasteaiarühmi ja klasse raamatukogus keelekümbeluse eesmärgil, valmistumaks 2024. aastal algavaks eestikeelsele õppele üleminekuks.

Rühmakoolituste teine oluline sihtgrupp oli eakad. Nende puhul koolituste arv küll kasvas, kuid osalejate arv vähenes – varasematele kogemustele tuginedes hoiti teadlikult õppegrupid väiksemad, et iga osaleja jaoks jääks rohkem aega ja õppetulemus oleks parem.

Rühmakoolitustest võib esile tõsta populaarse tehisintellekti koolituse, sügisel alguse saanud graafilise disaini loengu, endiselt olid menukad ka robotika ja keelekohvikud. Tallinn oli

2023. aastal Roheline pealinn, seoses sellega tehti erinevaid töötube, näiteks väga populaarseks osutusid taimekasvatuse töötoad.

Enesetäiendamise ja ajaga kaasas käimise olulisuse esiletõstmiseks osales raamatukogu ka All Digital Weeks ja Täiskasvanud õppija nädala kampaaniates. Nende raames pakuti eri teemadel koolitusi, nt nutiseadmeõpe, digitaalsed uudised ja allikakriitilisus, e-raamatukogude tutvustus, sugupuu uurimise algkoolitus, keelekohvikud jpm.

Raamatukogu tegevuses oli jätkuvalt oluline lõimumise ja mitteformaalse keeleõppe toetamine (keelekohvikud, keeleklubid, eri kultuuridest inspireeritud loengud, ekskursioonid). Osalejaid oli kõige rohkem eesti keele kohvikutes, samuti oli suur huvi inglise keele klubide vastu, mis toimusid nii lastele, noortele kui ka täiskasvanutele. Lisaks sai õppida võro, soome, prantsuse, hispaania, rootsi, norra, poola, vene, hiina ja korea keelt.

Tabel 31. Virtuaalkoolitused

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
KOKKU	521	230	18 966	14 062	13 073	11 662

Senioritele jätkusid veebis digiseeniorite koolitused. Kokku viidi läbi 59 veebikohtumist, milles osales ca 1200 inimest. Skype'i grupis digioskusi õppivatele senioridele jagati oskuseid paljudel erinevatel digiteemadel. Skype'i grupi juhendajatele esitati digiteemadel päringuid ka väljaspool veebikohtumiste aega. Senioride diginõustamisse kaasati ka IT-alase haridusega Tondi raamatukogu vabatahtlik, kes toetas keerulisemate tehnikaalaste küsimustega.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

2023. aastal astuti olulisi samme selleks, et raamatukogu kuvand oleks ühtsem, lugejatele arusaadavam ja atraktiivsem. Aasta jooksul valmisid raamatukogu logo ja kujundusvärvide edasiarendused ning stiiliraamat, mille juurutamist alustati 2024. aasta alguses. Uuendatud visuaalse identiteedi lõi raamatukogule disainiagentuur La Ewador.

Lugejatele ja avalikkusele vahendati infot peamiselt veebilehe, sotsiaalmeediakanalite, uudiskirjade, linnaosalehtede teadete ja pressiteadete kaudu. Tehti ettepanekuid infot jagada Tallinna linnaosade Facebooki kanalitel ja kodulehel. Paljud sündmused said lisatud portaali huvi.tallinn.ee ning jagasime linnaosagruppides või erinevate programmide ja klubide lehtedel.

Raamatukogu veebilehte külastati ligi 500 000 korda, virtuaalkülastusi kokku (st sh sotsiaalmeedia) tehti ca 1,18 miljonit. Statistika näitab, et veebileht on hea turunduskanal, kust inimesed avastavad raamatukogu sündmused ja võimalused. Veebileht vajab aga uuendamist, kasutajasõbralikumaks ja atraktiivsemaks muutmist, mis on 2024. aastal ka plaanis.

Erinevas vanuses kirjandussõpradele jagati infot raamatukogu Facebooki ja YouTube'i konto vahendusel. Noortele tehti suunatud kommunikatsiooni nii Facebookis, Instagramis kui ka

TikTokis. Erinevates kanalites tegi raamatukogu kokku rohkem kui 2500 postitust (2022.a ca 2300 postitust).

Raamatukogud saatsid igakuiselt oma ürituste reklaami linnaosalehtedesse (oluline just eakatale) ning kõikide osakondade ja haruraamatukogude ürituste info saadeti kord kuus ka Tallinna linnameediale. Kultuurikava avalikustati nii Pealinna kui ka Stolitsa veebis ning printajalehes. Enim Keskraamatukogu kajastanud meediakanal oli Postimees, seejärel Raadio Kuku ning kolmandal kohal Pealinn, nende järel Õpetajate leht ja ERR kultuuriportaal. Eakateni aitas infot viia ka raamatukogu uudiskiri.

2023. aastal koostati meediale edastamiseks 26 (2022. a 31) pressiteadet. Kõik pressiteated lisati keskraamatukogu veebilehele uudisteks, neid kajastati keskraamatukogu sotsiaalmeedia kontodel ja info lisati ka uudiskirja. Lisaks saatis mitmeid pressiteateid koostööst Keskraamatukoguga välja nt Tallinna Kultuuri- ja Spordiamet, Tallinn Euroopa rohelise pealinna meeskond ning Tallinna Linnamuuseum.

2023. aastal hankis raamatukogu andmebaasi Station Media Monitoring, kust on võimalik reaalselt tele-, raadio-, veebi- ja paberväljaannete uudiseid monitoorida ning mida saab kasutada ka lugejate päringutele vastamiseks. 2023. a kajastuste summaks otsingusõnapaariga Tallinna Keskraamatukogu on 234 (sellest on puudu haruraamatukogude mainimised ning meediakajastused, kus pole raamatukogu täisnimega mainitud). Keskmiselt kajastati Tallinna Keskraamatukogu meedias 20x kuus.

Enim pakkusid ajakirjanikele huvi meie erilised teenused nagu tööriistade, seemnete ja muuseumipiletite laenus. Eesti kirjanduse päeva emotikonimäng jõudis Facebookist ka Ringvaate otse-eeetrisse, kus Grete Lõbu ja Marko Reikop seda kaasa mängisid. Kojulaenus 100 tähistamist kutsus otse-eeetrisse tutvustama Terevisioon.

Raamatukoguhoidjate lugemissoovitused ilmusid regulaarselt Õpetajate Lehes ja kõlasid Kuku raadio hommikuprogrammis, kus käis raamatuid tutvustamas peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja. Kirjandusblogidesse lisati 2023.a kokku 268 postitust.

Linnaruumis tehti reklaami Vabaduse väljaku ekraanil. Kojulaenus 100 kampania postrid olid väljas Vanalinnas ja Kesklinnas paiknevatel infokolmnurkadel. Haruraamatukogud kasutasid võimalust reklaamida üritusi raamatukogude lähedal asuvatel infostendidel.

4.9 Andmebaasid ja digimeedia

2023.a olid lugejatele kättesaadavad järgmised andmebaasid: valitud teemad Äripäeva teabevarast, Keelevara, õigusinfosüsteem Estlex, NAXOSE muusikaandmebaasid, andmebaasid EBSCOhost ja Oxford Music Online.

Jätkuvalt said lugejad kasutada erinevate ajalehtede ja ajakirjade veebiväljaandeid.

Kontopõhine juurdepääs oli:

- Ekspress Meedia neljale digiajalehele (Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht, LP ja Maaleht), seitsmele digiajakirjale (Anne ja Stiil, Eesti Naine, Kroonika, Maakodu, Oma Maitse, Pere ja Kodu, Tervis Pluss) ning eesti- ja venekeelsele Delfile.

IP-põhine juurdepääs oli:

- Õhtulehe Kirjastuse väljaanded: Õhtuleht, viis digiajakirja (Eesti Ajalugu, Eesti Mets, Kalale! Looduses, Naisteleht ja Tiiu), ristsõnad (Ristiku ristsõnad) ja veeb (Toidutare).
- Postimees, lisaks põhilehele ka valik kohalikke lehti (Tartu Postimees, Pärnu Postimees, Sakala, Virumaa Teataja, Järva Teataja, Lõuna-Eesti Postimees, Setomaa).
- Äripäev kirjastus väljaanded: Äripäev, Delovõje Vedomosti (ilmub nüüd ainult veebis), Ehitaja (ainult Estonia pst 8), Personali Praktik (ainult peamajas), Raamatupidamise Praktik (ainult Estonia pst 8).

5. 2024. aasta tegevused

1. juulil 2024.a lõpetab oma enam kui 12-aastase tegevuse Tallinna Keskraamatukogu e-raamatukogu ELLU. Raamatukogu keskendub e-teavikute komplekteerimisel edaspidi rohkem võõrkeelsetele e-teavikutele ning eestikeelseid e-teavikuid suunab kasutaja üle-eestilisse e-laenutuskeskkonda MIRKO.

2023. aastal viidi läbi uue raamatukogubussi hange, eeldatavalt hakkab uus buss tallinlasi teenindama 2024.a oktoobrikuus. 2024.a lõpuks luuakse Pirita raamatukogu juurde iseteenindusraamatukogu võimalused, st raamatukogu saab kasutada ka teatud kellaegadel siis, kui raamatukogu personal ei ole kohapeal.

2024.a lõpuks on raamatukogu kõik teenindusüksused läinud üle RFID-põhisele iseteenindusele. Igas teenindusüksuses saab lugeja kasutada teavikute laenamiseks ja tagastamiseks iseteenindusautomaati või tagastada raamatud targale tagastusriiulile. Teavikuid saab tellida igas linnaosas ühe raamatukogu juures paiknevasse 24/7 laenutuskappi.

2024. aastal hangitakse raamatukogule uus veebileht, tehnilise kirjelduse koostamisega alustati 2023.a lõpus.

Koostatud Tallinna Keskraamatukogu osakondade juhtide, teenindusosakondade ja haruraamatukogude juhatajate ning spetsialistide aastaaruannete põhjal.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaie Holm
direktor

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)
Kadrjoru rk	26	96,75
Kalamaja rk	28	312,67
Kännukuke rk	77	336,01
Laagna rk	39	253,55
Männi rk	29	134,67
Männiku rk	28	312,67
Nurmneuku rk	45	811,34
Nõmme rk	49	337,18
Paepalse rk	27	108,04
Pelguranna rk	26	292,44
Pirita rk	29	158,15
Pääsküla rk	32	147,56
Sõle rk	22	109,34
Sääse rk	36	171,67
Tondi rk	18	73,34
Torupilli rk	33	245,21
Väike-Õismäe rk	33	469,34
raamatukogubuss	20	119,11
osakonnad	167	1612,46
kogu asutus kokku	232	2304,73

LISA 2. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd 2023	Planeeritud tööd 2024
Estonia pst 8 (peamaja)	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimine (II etapp) Stuudionurga loomine Radoonimõõtmised (fassaadi hanke raames) 	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimine (III etapp) Fassaadi remont
Liivalaia 40	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	
Kadrioru raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Akende vahetus (osaline) Kõitjaruumi remont rühmaruumiks muutmise eesmärgil Innovatsioonilabori ruumi laiendamine rühmaruumi võrra 	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi renoveerimine (III etapp)
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimine Valgustite vahetus
Pirita	<ul style="list-style-type: none"> Valgustite vahetus Radoonimõõtmised Veefiltriga paigaldus Hädavalgustuse uuendamine 	
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Ventilatsioonisüsteemi remont Valgustite vahetus Radoonimõõtmised 	
Sõle raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Valgustite vahetus 	
Sääse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> Radoonimõõtmised 	

Hangitud inventar ja seadmed

Avalike suhete osakond	<ul style="list-style-type: none"> Välikõlar ja statiiv (2)
Infotehnoloogia osakond	<ul style="list-style-type: none"> Töötool (2)
Majandusosakond	<ul style="list-style-type: none"> Lehepuhur (2) Tolmuimeja
Eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond	<ul style="list-style-type: none"> Kokkuklapitav ratastel laud (10) Katusega tugitool Töötool (2) Laste riidevarn korviga
Võõrkeelse kirjanduse osakond	<ul style="list-style-type: none"> Katusega pöördtool Kokkuklapitav ratastel laud (6) Diivan töötajate puhkeruumi

	<ul style="list-style-type: none"> • Laste riidevarn korviga (2)
Kadrioru raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Külastajatool (22) • Tugitool teenindussaali (5) • Sülearvutilaud padjaga • Tool puhkeruumi (2)
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Külastajatool • Laste riidevarn korvita
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teler/ekraan ratastel • Metallist tagastuskapp • Tool fotostuudiosse (4) • Vaip noortealale • Tugitool teenindussaali (4) • Kott-tool noortealale (2) • Põrandalamp teenindussaali (2) • Printer-lõikur innovatsioonilaborisse
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Töötool • Laste riidevarn korvita
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Klapplaud puhkeruumi • Riidenagi • Laste riidevarn korvita
Männiku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teler/ekraan ratastel
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Külmkapp puhkeruumi • Laste riidevarn korviga
Paepealse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Sahtliboks • Käpiknukud nukuteatrisse (8) • Laste riidevarn korvita
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teler/ekraan ratastel
Pirita raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tool teenindussaali (40) • Külastajatool (5) • Rulood (4) • Ribikardinad puhkeruumi • Kott-tool (3) • Laste riidevarn korviga
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tolmuimeja
Raamatukogubuss	<ul style="list-style-type: none"> • Töötool
Sääse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Laste arvutilaud • Laste riidevarn korvita
Tondi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ribikardinad
Torupilli raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Sahtliboks
Väike-Õismäe raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Külastajatool (3) • Diivan lastenurka • Laste riidevarn korviga

LISA 3. Valik laste- ja noorteüritusi

Teenindusosakond / haruraamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Eestikeelse kirjanduse osakond (EKO)	Kirjandusmäng 2023 Tallinna eelvoor	132
EKO	Lugemisprogrammi "Suvi raamatuga" lõpuüritus	392
EKO	Lugemistund	194
EKO	Noortekirjanduse päev	947
EKO	"Noor loeb" hääletus	335
Võõrkeelse kirjanduse osakond (VKO)	Ingliranna noortefestival	129
VKO	Põlvest põlve: PEREPÄEV Laagna aias	151
VKO	Põgenike linnalaagrid	56
Raamatukogubuss	Kirjandustänav festival	1432
Raamatukogubuss	XIII noorte laulu- ja tantsupidu	1211
Raamatukogubuss	Raamatukogubussi juubel Teletornis	150
Kadrioru rk	Laupäevased lastetunnid	239
Kalamaja rk	Lugemisprogramm "Loeme ennast raamatusse" osalejad	201
Kalamaja rk	Kalamaja Päevad: Mõrvamüsteerium	86
Kännukuke rk	Mustamäe sügislaad	205
Kännukuke rk	Mustamäe Noortekirjanduse Mälumäng	39
Laagna rk	Jõululuuletuste ettelugemine raamatukoguhoidjale	46
Laagna rk	Noorte lugemisklubi	58
Männi rk	"Lugemisprogramm ""Suvi raamatuga"" osalejad	129
Männi rk	Keeleõppemängud Ukraina lastele	14
Männiku rk	Laste tegelusjaam: joonistamised, ülesanded, (laua)mängud	556
Nurmenuku rk	Kirjanik raamatukogus: Kristi Piiper	71
Nõmme rk	Novembrikuu nuputamismängud	165
Paepealse rk	Lugemisprogrammi "Lugemisisu" osalejad	52
Pelguranna rk	PEREPÄEV	119
Pelguranna rk	Lastehommikud	58
Pirita rk	Etlemisskonkurss "Eesti keele kaunis kõla"	70
Pääsküla rk	Laste jutu- ja meisterdamistunnid	72
Sõle rk	Lugemisprogramm "Meie Loeme"	229
Sõle rk	Põnnihommikud	126
Sääse rk	Rahvuskultuuride nädal: Jaapani hommik noortele	84
Tondi rk	Raamatunädal Kiisa lasteaiaga	100
Torupilli rk	Jalgrattaga parkides	402
Väike-Õismäe rk	Haabersti lastehommik	81

LISA 4. Laenatud teavikute esikümme aastal 2023

EESTI ILUKIRJANDUS

1. Kivirähk, Andrus „Rehepapp, ehk, November“
2. Tammsaare, A. H. “Kõrboja peremees”
3. Uustulnd, Lembit “Avameri”
4. Tammsaare, A. H. “Tõde ja õigus”
5. Osolin, Olav „Kus lendab part“
6. Önnepalu, Tõnu “Piiririik”
7. Luik, Viivi “Kuldne kroon”
8. Kivirähk, Andrus “Mees, kes teadis ussisõnu”
9. Önnepalu, Tõnu „Palk: talvapäevik“
10. Hargla, Indrek „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus“

Enimloetud raamatud, v.a klassikaline ilukirjandus:

1. Osolin, Olav „Kus lendab part“
2. Önnepalu, Tõnu “Piiririik”
3. Luik, Viivi “Kuldne kroon”
4. Önnepalu, Tõnu „Palk: talvapäevik“
5. Hargla, Indrek „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus“
6. Önnepalu, Tõnu “Eesti loodus”
7. Luik, Lilli “Kolhoosi miss”
8. Heinsaar, Mehis “Kadunud hõim”
9. Veevo, Susanna “Minu Iraan: varastatud vabadus”
10. Mudlum “Mitte ainult minu tädi Ellen”

LUULERAAMATUD

1. Räpp, Lauri „Lihtsate asjade tähtsus : tähtsate asjade lihtsus“
2. Ehin, Kristiina „Janu on kõikidel kaks“
3. Ehin, Kristiina „Aga armastusel on metsalinnu süda : luuletusi aastatest 2016-2018“
4. Alliksaar, Artur „Päikesepillaja“
5. Önnepalu, Tõnu „Kevaded ja aastad“
6. Kaplinski, Jaan „Teiste jõgede taga : kolm viimast raamatut“
7. Kruusa, Kalju „Üleelamiste vanake“
8. Ehin, Kristiina „Janu on kõikidel üks“
9. Sang, Joel „Närvitrukk“
10. Ehin, Kristiina „Kohtumised : [luulet 2012-2016]“

TEADMISKIRJANDUS

1. Epner, Eero „Lembit Ulfsak“
2. Dorbek, Mauri „Ma tahan. Ma suudan. Ma võin : Kristi Ojasaare lugu“
3. Vaarik, Daniel „Vapilõvi“

4. Undusk, Maarja „Ellen Niit : Heleda mõtte laast“
5. Inchauspe, Jessie „Glükoosirevolutsioon“
6. Valk, Laura „Kohvrid ukse taha“
7. Aru, Jaan „Loovusest ja logelemisest: nutineedusest, mõtteväljatustest ja laste arengust“
8. Kangilaski, Jaak „Minu elud“
9. Aru, Jaan „Ajast ja arust: unest, teadvusest, tehisintellektist ja muust“
10. Glenconner, Anne „Seltsidaam: minu erakordne elu trooni varjus“

TÕLKEILUKIRJANDUS

1. Golding, William „Kärbeste Jumal“
2. Salinger, J. D. „Kuristik rukkis“
3. Owens, Delia „Kus laulavad langustid“
4. Tšehhov, Anton „Näidendid“
5. Sophokles „Kuningas Oidipus“
6. Shakespeare, William „Hamlet“
7. May, Nicola „Väike nurgapood“
8. Remarque, Erich Maria „Läänerindel muutuseta“
9. Orwell, George „Loomade farm“
10. Riley, Lucinda „Atlas: Pa Salti lugu“

Enimloetud raamatud, v.a klassikaline ilukirjandus

1. Owens, Delia „Kus laulavad langustid“
2. May, Nicola „Väike nurgapood“
3. Riley, Lucinda „Atlas: Pa Salti lugu“
4. May, Nicola „Väike külaturg“
5. Sabaliauskaitė, Kristina „Peetri keisrinna“
6. Perrin, Valérie „Lilledele värsket vett“
7. Horst, Jørn Lier „Nullpunkt“
8. Scott, Michael „Alkeemik“
9. Whitaker, Chris „Me algame lõpust“
10. Ferrante, Elena „Kadunud tütar“

LASTEKIRJANDUS

1. Kinney, Jeff „Ühe äpardid päevik“
2. Krüss, James „Timm Thaler, ehk, Müüdüd naer“
3. Molnár, Ferenc „Pál-tänava poisid“
4. Tomusk, Ilmar „Kolmanda A kriminalistid“
5. Raud, Piret „Tobias ja teine B“
6. Nöstlinger, Christine „Vahetuslaps“
7. Kass, Kristiina „Samueli võlupadi“
8. Schmidt, Annie M. G. „Viplala lood“
9. Raud, Eno „Sipsik“
10. Russell, Rachel René „Luuseri päevik“

NOORTEKIRJANDUS

1. Gaarder, Jostein „Apelsinitüdruk““
2. Dumas, Alexandre vanem „Kolm musketäri“
3. Vallik, Aidi „Kuidas elad, Ann?“
4. Piiper, Kristi „Tõde või tegu“
5. Hill, David „Näeme veel, Simon!“
6. Nõu, Helga „Pea suu! Tõmba uttu!“
7. Durrell, Gerald „Minu pere ja muud loomad“
8. Ferreira, Koidu „Domineeriv värv“
9. Defoe, Daniel „Robinson Crusoe“
10. Priilinn, Ketlin „Ta ei teinud seda“

VÕÖRKEELNE ILUKIRJANDUS

1. Marinina, Aleksandra, pesud „Отдаленные последствия“
2. Gorskaja, Jevgenia “Чужих не жалко“
3. Metlitskaja, Maria “Стоянка поезда всего минута“
4. Ustinova, Tatjana “Девчонки, я приехал!“
5. Ustinova, Tatjana “С небес на землю“
6. Mihhalkova, Jelena “Тот, кто ловит мотыльков“
7. Voronova, Maria, pseud “Без подводных камней“
8. Backman, Fredrik „Бабушка велела кланяться и передать, что просит прощения“
9. Litvinova, Anna „Когда миллиона мало“
10. Martova, Ljudmila, pseud “Тайну прошепчет лавина“

Enimoetud võõrkeelne ilukirjandus, v.a vene keeles

1. Hoover, Colleen „It starts with us“
2. Reid, Taylor Jenkins „The seven husbands of Evelyn Hugo : a novel“
3. Wilde, Oscar „The picture of Dorian Gray“
4. Orwell, George, pesud „Nineteen eighty-four“
5. Owens, Delia „Where the crawdads sing“
6. Fitzgerald, F. Scott „The great Gatsby“
7. Reid, Taylor Jenkins „Carrie Soto is back“
8. Orwell, George, pseud „Animal farm : a fairy story“
9. Reid, Taylor Jenkins „Daisy Jones & The Six : a novel“
10. Huang, Ana „Twisted love“

VÕÖRKEELNE TEADMISKIRJANDUS

1. Stalnuhhin, Mihhail „Самоучитель эстонского языка, или, Скорая грамматическая помощь“
2. Valmis, Aavo „Грамматика эстонского языка для всех : с упражнениями и ключом к ним = Lihtne eesti keele grammatika : harjutuste ja võtme“
3. „Эстонский язык : разговорник и словарь = Eesti keel : vestmik ja sõnastik“
4. Õispuu, Jaan „Справочник по эстонскому языку“

5. Беляков, Сергей „Парижские мальчики в сталинской Москве : документальный роман“
6. Belton, Catherine „Люди Путина : о том, как КГБ вернулся в Россию, а затем двинулся на Запад“
7. Mangus, Inga „Разговорник мой эстонский язык : скорая помощь в эстонском языке! = Vestmik minu eesti keel : eesti keele kiirabi!“
8. Velsker, Kalle „Математика : учебник для 10 класса“
9. Kats, Josef „Таллин : любовь и смерть в старом городе“
10. Uuspõld, Ellen „Популярная грамматика эстонского языка = Eesti keele grammatiline vormistik : moodustamine ja kasutamine“

VÕÕRKEELNE LASTEKIRJANDUS

1. Raud, Eno „Сипсик“
2. Raud, Eno „Муфта, Полботинка и Моховая Бород“а
3. Pervik, Aino „Баба-Мора“
4. Rowling, J. K. „Гарри Поттер и Философский камень“
5. Dragunski, Viktor „Денискины рассказы“
6. Volkov, Aleksandr „Волшебник Изумрудного города“
7. Twain, Mark „Приключения Тома Сойера“
8. Saint-Exupéry, Antoine de „Маленький принц“
9. Kivirähk, Andrus „Путешествие Лотты в тёплые края“
10. Valter, Edgar „Поки“

VÕÕRKEELNE LASTEKIRJANDUS, V.A VENE KEELES

1. Donaldson, Julia „Julia Donaldson's songbirds“
2. Rowling, J. K. „Harry Potter and the philosopher's stone“
3. Rowling, J. K. „Harry Potter and the chamber of secrets“
4. Kinney, Jeff „Diary of a wimpy kid. 1: Greg Heffley's journal“
5. Tolkien, J. R. R. „The Hobbit, or, There and back again“
6. Kinney, Jeff „Diary of a wimpy kid. 8: Hard luck“
7. Kinney, Jeff „Diary of a wimpy kid. 5: The ugly truth“
8. Kinney, Jeff „Diary of a wimpy kid. 7: The third wheel“
9. Saint-Exupéry „The little prince“
10. Rowling, J. K. „Harry Potter and the cursed child“

EESTI AUTORITE LOOMING LASTELE VENE KEELES

1. Raud, Eno „Сипсик“
2. Raud, Eno „Муфта, Полботинка и Моховая Борода“
3. Pervik, Aino „Баба-Мора“
4. Kivirähk, Andrus „Путешествие Лотты в тёплые края“
5. Valter, Edgar „Поки“
6. Tomusk, Ilmar „Криминалисты из третьего А“
7. Kivirähk, Andrus „Весна и кашка“
8. Raud, Piret „Тобиас и второй Б“

9. Kivirähk, Andrus „Лотте из Деревни изобретателей“
10. Kross, Jaan „Мартов хлеб“

VÕORKEELNE NOORTEKIRJANDUS

1. Hoover, Colleen „Never never“
2. Hoover, Colleen „Confess : a novel“
3. Collins, Suzanne „The hunger games“
4. Jackson, Holly „A good girl's guide to murder“
5. Dashner, James „The maze runner“
6. Green, John „The fault in our stars“
7. Hazelwood, Ali „The love hypothesis“
8. Maas, Sarah J „Throne of glass“
9. McManus, Karen M „One of us is lying“
10. Bardugo, Leigh „Six of crows“

Võõrkeelne noortekirjandus, v.a inglise keeles

1. Räsänen, Rebekka „Anneli Juoniemen kartanossa“
2. Dessen, Sarah „Правда про Назавжди“
3. Nelson, Jandy „Я віддам тобі сонце“
4. Green, John „Nos étoiles contraires“
5. Mourlevat, Jean-Claude „Terrienne“
6. Zusak, Markus „Крадійка книжок“
7. Rider, Catherine „Поцілунок у Нью-Йорку“
8. Перистий, Лесь „Реліквія чарівного лісу, або, Пригоди ясі захмарної“
9. Roth, Veronica „Divergente“
10. Strömberg, Ellen „Mehän vaan mennään siitä ohi“

HELIRAAMATUD

1. Kivirähk, Andrus „Rehepapp“
2. Kivirähk, Andrus „Limpa ja mereröövliid“
3. Kivirähk, Andrus „Mees, kes teadis ussisõnu“
4. Kivirähk, Andrus „Kaka ja kevad“
- 5.-6. Carroll, Lewis „Alice Imedemaal“ ; Tammsaare, A. H. „Tõde ja õigus. I osa“
7. Tammsaare, A. H. „Tõde ja õigus. II osa“
8. koostanud Monroy, Juan Carlos „Hispaania keel algajatele“
- 9.-10. Kivirähk, Andrus „Sirli, Siim ja saladused“ ; Lindgren, Astrid. „Vahtramäe Emil“

ELLU E-RAAMATUD

1. Saare, Kristi „Kuidas alustada investeerimisega“
2. Owens, Delia „Kus laulavad langustid“
3. Dreeke, Robib, Stauth, Cameron „Kuidas lugeda inimesi“
4. Lynn, Hannah „Uute alguste kommipood“
5. Hoover, Colleen „Ei iial enam“
6. Matthews, Carole „Sillerdav meri ja suvetuul“

7. Monaghan, Annabel „Nora kaldub stsenaariumist kõrvale“
8. May, Peter „Mustmaja“
9. Harper, Peter „Looduse jõud“
10. Hepburn, Holly „Aasta Tähes ja Kuuepennises“

OVERDRIVE'I E-RAAMATUD

1. Henry, Emily „Book Lovers“
2. Housel, Morgan „The Psychology of Money“
3. Smith, Julie „Why Has Nobody Told Me This Before?“
4. Shetty, Jay „8 Rules of Love“
5. Hazelwood, Ali „Love on the Brain“
6. Hoover, Colleen „Ugly Love“
7. Kuang, Rebecca F. „Yellowface“
8. Bailey, Tessa „It Happened One Summer“
9. Garmus, Bonnie „Lessons in Chemistry“
10. Zevin, Gabrielle „Tomorrow, and Tomorrow, and Tomorrow“

OVERDRIVE'I E-AUDIORAAMATUD

1. Yarros, Rebecca „Fourth Wing“
2. Aru, Jaan „Ajust ja arust“
3. Wiest, Brianna „101 Essays That Will Change the Way You Think“
4. McCurdy, Jennette „I'm Glad My Mom Died“
5. Prince Harry, The Duke of Sussex „Spare“
6. Prose, Nita „Toateenija“
7. Jenkins Reid „Taylor „Carrie Soto Is Back“
8. Yarros „Rebecca „Iron Flame“
9. Milstein, Marc „The Age-Proof Brain“
10. Henry, Emily „Happy Place“

OVERDRIVE'I AJAKIRJAD

1. The New Yorker
2. Guardian Weekly
3. New Scientist International Edition
4. Time Magazine International Edition
5. The Knitter
6. National Geographic Magazine
7. Vogue
8. The Simple Things
9. Simply Crochet
10. HELLO! Magazine

NOODID

1. Chopin, Fryderyk „Walzer“
2. Liibek, Gerly „Putukad Pariisis“
3. Liivak, Meeme „Kaks sammu väljapoole : ringmängulaulud“
4. Lantson, Reet „Klaveriõpik lastele“
- 5.-6. Ashworth, Steve „Klahvpillimängija piibel“ ; Liiva, Airi „Iseenda moodi laps“
- 7.-11. koostanud Kumpas, Ave „Väikese lapse laulud“ ; Teedumäe, Lille „Lasteaia rahvakalender“ ; Skuin, Aive „Muusikaõpik : 8. klass : uus õppekava“ ; Sundja, Ewert „Sipsik : filmi- ja lauluraamat“ ; toimetaja Peterson, Sven „Eesti vanad lastelaulud“

HELISALVESTISED (muusika)

1. Mahler, Gustav „Sümfooniad, nr1, D-duur;"Symphonies Nos 1-10“
2. Ray, Rita „Old love will rust“
- 3.- 4. Liiva, Airi „Kõigil oma“ ; Bush, Kate „The kick inside“
- 5.-14. Ray, Rita „A life of its own“ ; Ans. Andur „Uus palav päev“ ; Fööniks. „Esimene“ ; Swift, Taylor „Folklore“ ; Vaigla, Raul „Killud“ ; Mandoterror „Kodumaa laantes“ ; Tormis, Veljo „Muistsed hääled“ ; Vössotski, Vladimir „Владимир Высоцкий“ ; Laikrete perebänd „Sinine : muusikaline liikumine ja laul“ ; koostajad Jukk, Tuuli ; Laikre, Piret „Kollane : muusika ja liikumine“

VIDEOSALVESTISED

1. Newman, Olivia „Where the crawdads sing“
2. Murdmaa, Helle „Nukitsamees“
- 3.-5. [Spencer, Christopher] „Inimkeha : Imepärane reis inimkeha sisemusse!“ DVD 3-4 ; Pöldma, Janno ; Ernits, Heiki. „Lotte ja kadunud lohed“ ; Malamuzh, Oleg. „Röövitud printsess“
- 6.-8. Gosnell, Raja. „Smurfid“ ; NAXSOS. „London : a musical tour of London and Oxford“ ; Nolan, Christopher. „Tenet“
- 9.-11. Luhrmann, Baz. „Elvis“ ; White, Mike. „The White Lotus“ ; Harper, Tom. „War & peace“ ; Kruusement, Arvo. „Don Juan Tallinnas“ ; Kilvet, Kaarel. „Mõmmi ja aabits. Osad 1-8“

SPORDIVAHENDID

1. Twister [Ese]
2. Joogamatt PRO [Ese]
3. Vererõhu- ja pulsimõõdik Omron M2 (HEM-7143-E) [Ese]
4. Hantlid [Ese] ja Tõukeratas Hudora Big Wheel 180 [Ese]
5. Sammulugeja Walking style One 2.0 [Ese]
- 6.-8. Graatsiaketas [Ese] ja Käeraskused [Ese]
9. Rula Torrance [Ese]
10. Hüppenõör [Ese]

LAUAMÄNGUD

1. Dixit [Ese]
2. Tähelepanelik päkapikk [Ese]
3. Dobble [Ese] : [kaardimäng]
4. Halli galli [Ese] : [kaardimäng]
5. Monopoly [Ese]
6. Outfoxed! [Ese]
7. Harry Potter Labyrinth [Ese]
- 8.-9. Carcassonne [Ese] ja Saboteur [Ese]
- 10.-11. MEMO Eesti [Ese] ja Pigasus [Ese]

VIDEOMÄNGUD

1. Minecraft : [videomäng]
2. Rayman legends : [videomäng]
3. Minecraft : starter collection : [videomäng] ja
Minecraft Dungeons : ultimate edition : [videomäng]
5. Need for speed : rivals : [videomäng]
6. FIFA 22 : [videomäng]
7. FIFA 20 : [videomäng]
8. LEGO Marvel Super Heroes : [videomäng]
9. The incredibles : [videomäng]
10. LEGO Marvel Avengers : [videomäng]

MUUSIKAINSTRUMENDID

- 1) Epiphone Special model : [elektrikitarr] : [Les Paul Special-I]
- 2.-4. Santander WS55 N : [elektroakustiline kitarr] ; Yamaha C30M :
[klassikaline kitarr] ; Чайка SZ48/1 X : [karmoška : 12 bassi : G-duur]
5. Yamaha V3 SKA 4/4 : [viiul]
- 6.-8. Yamaha NP 12B digital keyboard : [portatiivne digiklaver] ;
Roland Micro Cube : [võimendi] ; Yamaha FG800M : [akustiline kitarr]
1. Lion Style LS-TM metro-tuner : [metronoom-häälestaja]
- 10.-11. PROSS Kannel : [väikekannel : 7-keelne D-duur] ; Klahvpilli statiiv Stagg

TÖÖRIISTAD

1. Oksapurustaja Makita UD2500 [Ese]
2. Ketsaag Makita DUC254Z [Ese]
3. Akutrell Makita DDF482RTJ [Ese]
4. Akutrell Makita DDF482RTJ [Ese] : kruvikeeraja otsikute komplekt
5. Ketsaag Makita DUC254Z [Ese] : Akulaadija
6. Hekilõikur Makita DUH523Z [Ese]
7. Multitööriist Makita TM3000CX1J [Ese]
8. Multitööriist Makita TM3000CX1J [Ese] : lõiketerade komplekt
9. Hekilõikur Makita DUH523Z [Ese] : Kaitseprillid
10. Kirves [Ese] ja Ketsaag Makita DHS680Z [Ese]

SEEMNED

1. Aedtill
2. Harilik tomat
3. Redis
4. Aedporgand
- 5.-6. Aedhernes ; Harilik saialill
8. Harilik paprika
9. Rukkilill
10. Aedsalat
11. Suur mungalill